БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 248 (6177)
ДЕКАБРИИН 12
ВТОРНИК
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

1950 ОНОЙ ДЕКАБРИИН 17

ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай удэр.

Һунгалтануудта бултадаа хабаадая!

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай

РСФСР-эй хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй түлөөлэлгын 1951 оной февралиин 9-дэ дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, РСФСР-эй Конституциин 37-дохи статьягай үндэһөөр, Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые 1951 оной февралиин 18-ай воскресеньедэ зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь П. БАХМУРОВ.

Москва, 1950 оной декабриин 9.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай

Бурят-Монголой АССР-эй хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй түлөөлэлгынь 1951 оной февралиин 9-дэ дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 34-дэхи статьягай үндэһөөр, Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй Президиумэй тогтоохонь:

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые 1951 оной февралиин 18-ай воскресеньедэ зарлаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, 1950 оной декабриин 11.

ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛНУУДТА ЗАХИЛ АБАЛГЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ҮНГЭРГЭХЭ

1951 оной газетэ ба журналнуудые захиха кампани республикын бүхы аймагууд ба городуудта ябажа байна. Энэ кампаниин политическэ удхашанарынь большевистскэ хэблэлэй үүргэ тухай нүхэр Сталинай зааһан мэдээжэ заабаряар тодорхойлогдоно. Партиин XII съезд дээрэ нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ һэн: «Хэблэл хадаа партиин өөрынгөө, өөртөө хэрэгтэй хэлэн дээрэ хүдэлмэришэн ангитай үдэр бүри, час бүри хөөрэлдэдэг эгээл хүсэтэ зэбсэг мүн. Парти ба анги хоёрой хоорондо духовно холбоо байгуулха ондоо хэрэгсэлнүүд, иимэ уян ондоо аппарат байгаалида үгы юм».

Большевистскэ хэблэл болбол ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ партиин хүсэтэ зэбсэг мүн. Большевистскэ хэблэлэй үнэн зүб ба простой үгэнь олониитын ухаан бодолдо гүнзэгыгөөр нэбтэржэ, партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ ябадалда тэдэниие элсүүлэн жагсаадаг. Тиимэһээ хэблэлые тараалга хадаа ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин шухала участогуудай нэгэниинь мүн. Газетэ ба журналнуудые үргэн олон улад зондо хүргэхэ тухай анхаралаа табиха гээшэ бүхы партийна организацинуудай нангин хэрэг мүн.

Партийна организаци бүхэнэй зорилгонь гэхэдэ, 1951 оной газетэ ба журналнуудта захил абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэлгэ хангаха, газетэ, журналнуудые захиха тэһэн ажалшадай эрилтэнүүдые гүйсэд бүрин хангаха ябадал болоно.

Кяхтын, Бичурын аймагуудай ба Городок городой партийна организацинууд энэ зорилгые муу бэшээр бэелүүлжэ эхилээ. Тус партийна организацинууд хадаа хэблэл тарааха хүдэлмэриие саг үргэлжэ хүтэлбэрилдэг ба хинан шалгажа байдаг, энэ хэрэгтэ хэблэл захюулагшадай үргэн эдэбхитэдые хабаадуулдаг байна. Эдэ партийна организацинууд зарим тэды һайн дүнгүүдые туйлаа. Жэшээнь, Кяхтада «Правда» газетэ 450 хэһэг захигдаха түсэбтэй байһан аад, 750 хэһэг захигдаа. Бичурын аймагта «Бурят-Монгольская правда» 1100 хэһэг захигдаха түсэбтэй байһан аад, 718 хэһэн газетэдэ захил абтаа, «Ленинский путь» гэжэ аймагай газетэ 850 хэһэг тиражтай аад, 448 хүнһөө захил абтаа. Городок городто «Бурят-Монгольская правда» газетын захигдахаар хараалагдаһан тиражай хахадһаа үлүүнь тараагдаа.

«Бурят-Монголой Үнэн» газетэ Хэжэнгын ба Түнхэнэй аймагуудта бусад аймагуудта орходоо муу бэшээр тараагдажа байна. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагта тус газетэ 550 хэһэг тараагдаха байһан аад, 200 хэһэгтэнь захил абтаа.

Зүгөөр республика соо бүхыдэнь абаад үзэбэл, газетэ журналнуудта захил абалга хангалтагүйгөөр ябажа байна. Декабриин 10-да «Бурят-Монгольская правда» газетын 35 мянган хэһэг тиражайнь оройдоо 11.742 захигдаа, «Бурят-Монголой Үнэн» газетын тиражай оройдоо 18 процентнь захигдаа, городской ба аймагуудай газетэнүүдтэ 22 мянган хэһэг тиражайнь юрэдөөл 3869-дэнь захил абтаа. Зарим центральна хэблэлнүүдтэ захил удаанаар абтажа байна. «Социалистическое земледелие» газетэ республика доторомнай 1500 хэһэг тараагдаха түсэбтэй аад, оройдоол 423 хэһэг тараагдаад байна.

Илангаяа Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Хориин, Сэлэнгын аймагуудта газетэ ба журналнуудые захилга муугаар үнгэргэгдэжэ байна.

1951 оной газетэ ба журналнуудта захил абалгын иимэ хангалтагүйгөөр ябажа байһанда нэн түрүүндэ союзпечатиин хүдэлмэрилэгшэд гэмтэй байна. Тэдэнэр хадаа хэблэл тараалгын түлөө харюусалгатай байһан аад, захилгын кампаниие эмхигүйгөөр угтаа, энэ кампаниин өөрөө бүтэхэдэ найдаа.

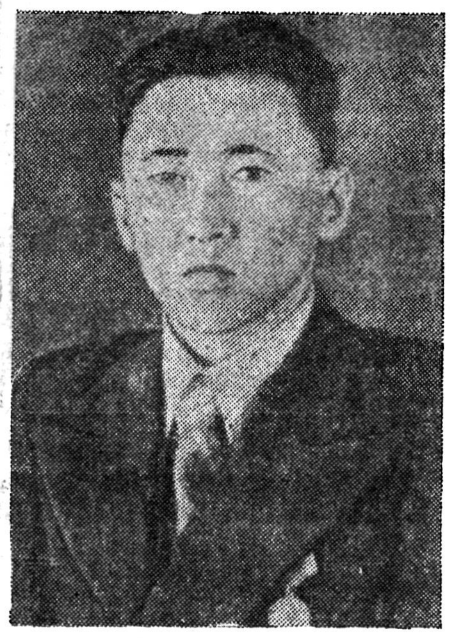
Союзпечатиин нютагай органуудай хүдэлмэридэхи иимэ ехэ дутагдалнуудые зарим партийна организацинууд саг болзортонь обёоронгүй байшоо. ВКП(б)-гэй олохон айкомуудай ба горкомуудай пропаганда ба агитациин таһагууд райорганизаторнуудай хүдэлмэридэ анхаралаа табяагүй, тэдэндэ шухала туһаламжа үзүүлээгүй байна. Эдэ бүгэдын эсэстэ газетэ тараалгаар дээрэ хэлэгдэһэн тон муу үрэ дүнгүүд гараа.

Бии байгаа дутагдалнуудые тон түргэнөөр усадхаха, газетэ, журналнуудта захил абалгын темпые эрид хурдадхаха зорилго мүнөө табигдаад байна. Энээнэй тулада, нэгэдэхеэр, партийна эхин организацинуудаар, комсомольско ба профсоюзна организацинуудаар, агитаторнуудаар ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдөөр дамжуулан, манай газетэ ба журналнуудай удхашанар тухай ойлгуулламжын хүдэлмэри улад зоной дунда үргэнөөр ябуулха; хоёрдохёор, хэблэл тараалгын түлөө хэлхеэ-холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй ба райорганизаторнуудай харюусалгыень дээшэлүүлхэ; почтын хүдэлмэрилэгшэдэй үгы байһан колхозууд, МТС-үүд, эмхи зургаануудта ба предприятинуудта хэблэл тараагшадые оложо табиха ба тэдэнээр дамжуулан захил абалгые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд саг дары бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, шэнэ жэл болотор тон бага саг үлөө. Тиин, 1951 оной газетэ ба журналнуудта захил абалга декабриин 20—25-һаа хойшобэшэ болзорто дүүргэгдэхэ ёһотой. Иимэ тон бага болзор үлөөд байһан хадань айхабтар оперативна, түргэнөөр хүдэлмэрилхэ ябадал эригдэнэ. Партиин айкомууд, горкомууд ба айкомуудай пропаганда ба агитациин таһагууд большевистскэ хэблэл тарааха хэрэгые хүтэлбэрилгээ эрид һайжаруулха уялгатай.

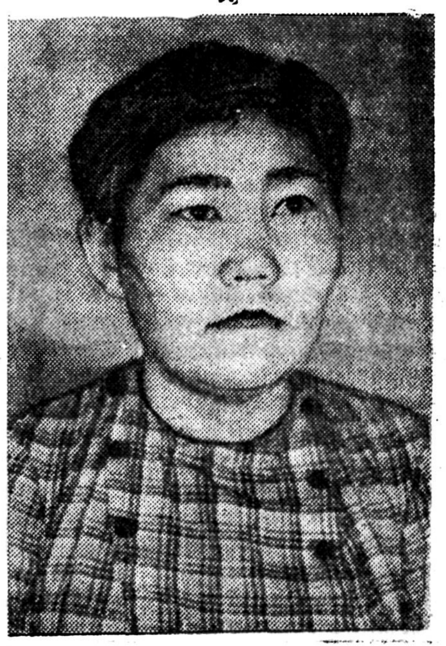
Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд

О. М. ЗУБКОВА.

В. Б. ДУГАРЦЫРЕНОВ.

М. И. СИБИДАНОВА.

ЭРХИМ ШАНАРАЙ БРИГАДЫН БРИГАДИР

Ольга Михайловна Зубкова 1938 онһоо 1943 он хүрэтэр Иволгын аймагай «Кожевник» гэжэ олзоборилгын артельдэ оёдолшоор хүдэлмэрилөө.

Тэрэ хадаа 1943 онһоо хойшо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсан Советскэ героическа Армиин зэргэдэ ябажа, Берлин хүрэтэр ошолсоһон байна.

Нүхэр Зубкова армиһаа табигдажа ерээд, «Кожевник» артельдээ оёдолой цехын эрхим шанарай бригадын бригадираар хүдэлмэрилжэ захалаа һэн. Тиич тэрэ стахановска ажалай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй бригадын бүхы гэшүүд ажалайнгаа нормонуудые үлүүлэн дүүргэнэ.

Ольга Михайловна ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөө агитатораар хүдэлмэрилхэ зуураа, цехынгээ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр, саг үргэлжэ ябуулна.

Нүхэр Зубкова артелиингээ хүдэлмэришэд ба албахаагшадай дунда хүндэтэй. Тиимэһээ тэдэнэр нүхэр Зубковае аймсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Хэжэнгын аймагай «Ленинэй зам» колхозой гэшүүд, промкомбинадай хүдэлмэришэд ба албахаагшад аймсоведэй депутадта кандидадаар ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр В. Б. Дугарцыреновые дэбжүүлээ.

Владимир Будаевич Дугарцыренов 1926 ондо Хэжэнгэ нютагта түрэһэн юм. Нютагайнгаа дунда һургуулиин 9 класс дүүргээд, тэрэ хадаа 1943 онһоо 1945 он болотор колхозой счетоводой туһалагшаар ажаллаа. 1945 ондо аймагай комсомольско конференцээр ВЛКСМ-эй айкомой хоёрдохи секретаряар һунгагдаһан байна. 1946 ондо Приморско хизаарай хоёр жэлэй партийна һургуулида эльгээгдээд, тэрэниие дүүргэжэ ерээ. Тэрэ гэһээр мүнөө хүрэтэр ВЛКСМ-эй Хэжэнгын айкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлмэрилжэ байна.

Владимир Будаевич залуушуулые Эхэ орондоо үнэн сэхээр ба коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы мэргэжэл шадабаряа зорюулдаг дээрэһээ аймагай ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

Залуушуулай дунда комсомольско хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэжэ шадаһанайнгаа түлөө нүхэр Дугарцыренов ВЛКСМ-эй ЦК-гэй ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байха юм.

Нүхэр Дугарцыренов 1945 онһоо ВКП(б)-гэй гэшүүн. Ургажа ябаһан комсомольско хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Дугарцыренов ажалшадай этигэл найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха байна.

Ц. Рыгзенов.

СТАХАНОВКА-ПЕРЕПЛЁТЧИЦА

Мария Ивановна Сибиданова Иркутска областиин Эхирит-Булагадай аймагта дунда шадалтай таряашанай бүлэдэ 1915 ондо түрэһэн байгаа. 1936 он хүрэтэр өөрынгөө колхоздо хүдэлмэрилөө. Тэрээнһээ хойшо гүрэнэй типографида переплётчицоор хүдэлмэрилнэ. Үнгэрһэн арбан дүрбэн жэлэй турша соо нилээд олон залуушуулые переплётчигой мэргэжэлдэ һургаа. Сибиданова хадаа дүй дүршэл ехэтэй боложо, мүнөө үдэр бүриингөө нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

1947 ондо ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй депутадаар һунгагдажа, гүрэнэй ажал-ябуулагшын уялга дүүргэхэ зуураа, һунгагшадайнгаа дунда ехэхэн хүндэтэй хүн болоһон байгаа.

М. И. Сибиданова болбол имагтал стахановска ажалаараа арад зонойнгоо этигэл найдабариие дүүргэжэ ябана.

Улан-Удын типографиин хүдэлмэришэд нүхэр Сибидановае городской Соведэй депутадта кандидадаар дахин дэбжүүлээ.

И. Астахов.

Халуун уулзалга

Улан-Удын пионернүүдэй байшангай гоё һайханаар шэмэгдэһэн зал соо һунгагшад багтажа ядатараа сугларанхай. Тэдэнэр ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Гогодской райсоведэй депутадта кандидат Мария Алексеевна Кочетова тухай хөөрэлдэнэ.

Этигэмжэтэ нюур нүхэр Зеленин суглаа нээгээд, иигэжэ хэлэнэ:

—«Коммунизм байгуулгадаа советскэ арад гайхамшагта ехэ амжалтануудые туйлажа байна. Тэрэ амжалтануудта эхэнэрнүүдэй оруулһан хубитань ехэхэн һуури эзэлнэ. Манай кандидат Мария Алексеевна мэтэ эхэнэрнүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха, шанарынь һайжаруулха, мүнгэ зөөри арбилха гэһэн парти, правительствын уряае бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүй хүдэлмэрилнэ.

Нүхэр Кочетова универмагай мастерскойдо хубсаһа эсхэгшээр хүдэлмэрилхэ зуураа, өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргадаг. Тэрэнэй хүдэлмэрилжэ байһан мастерской мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэй түлөө универмагайнгаа дамжуулгын Улаан туг абанхай.

—Би нүхэр Кочетоватай 1939 онһоо хойшо сугтаа хүдэлмэрилнэб. Мария Алексеевна манай коллективэй түрүү стахановка, эгээл эрхим хүдэлмэришэн юм. Мария Алексеевнагай ба тэрэнэй жэшээгээр хүдэлмэрилдэг хүнүүдэй үндэр бүтээсэтэ ажалай ашаар мастерскоймнай һара бүридэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнэ, имагтал һайн шанартай продукци үйлэдбэрилнэ, —гэжэ һунгагша Самойлова хэлээ.

Мүн һунгагша нүхэр Олейников үгэ хэлэжэ, депутадта кандидат нүхэр Кочетовагай түлөө барандаа голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряалаа.

Н. Хорошунова.

Баргажанай ажалшадай кандидадууд

БАРГАЖАН. (**Манай селькорһоо**). Декабриин 6-да аймагай центрын культурын Байшанда 300 гаран ажалшад сугларба. Тэдэнэй дунда толгой сагаан үбгэд хүгшэдшье, эдир залуу хүбүүд басагадшье бии. Эдэнэр депутадуудта кандидадуудтайгаа уулзахаяа ерээ.

Үнинэй большевик нүхэр Гуругуль һунгагшадай суглаае нээнэ. Замхашагүй альга ташалган доро ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрое арадай агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталин түрүүтэйгээр Хүндэтэ Президиумдэ һунгагдана.

Аймсоведэй депутадта кандидат нүхэр Н. В. Халеевэй этигэмжэтэ нюур нүхэр Полунин һүүлэй жэлдэ аймагайнгаа ажахын ба ажалшадай культурна, материальна ургалта тухай тогтон хэлэбэ.

—Манай аймагай хүгжэлтэдэ большевистскэ партиин үнэн хүбүүн нүхэр Халеевэй оруулалта тон ехэ. Нүхэр Халеев арад зондоо хүндэтэй, этигэл найдабаритай хүн,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Нүхэр Халеев өөрөө үгэ абажа, Ленин—Сталинай партиин хэрэгэй түлөө, арадай хэрэгэй түлөө бүхы хүсөөрөө ажаллахаб гэжэ һунгагшадые найдуулба.

Удаань аймсоведэй депутадта кандидат Ербицкая тухай нүхэр Гроссман хөөрэбэ. Габьяата врач нүхэр Ербицкая II-дэхи жэлээ хүдэлмэрилжэ байха зуураа, арадай элүүрые хамгаалгада бүхы мэргэжэл шадабаряа зорюулна. Тэрэ хадаа медсестраһаа габьяата врач хүрэтэрөө ургаа.

Нүхэр Ербицкая үгэ хэлэжэ, оронойнгоо саашанхи хүгжэлтын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ байһанаа мэдүүлбэ.

Һунгагшадай зүгһөө нүхэд Осечкова, Гыргенов ба бусад үгэ хэлэжэ, түрүү хүнүүлэйнгээ түлөө бүгэдөөрөө голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

„ИГОРИИН ПОЛК ТУХАЙ ҮГЭ"

Юбилейнэ научна сесси

ЛЕНИНГРАД, декабриин 8. (ТАСС). СССР-эй наукануудай Академиин литературын ба хэлэнэй отделениин, ородой литературын институдай юбилейнэ научна сесси «Игориин полк тухай үгын» түрүүлэн хэлэгдэһэнһээ хойшо 150 жэлэй ойдо зорюулагдан, мүнөөдэр нээгдэбэ.

Сессиие академик В. В. Виноградов нээгээ. Тэрэ хадаа эртэ урдын ородой культурын агууехэ памятник—«Үгын» удхашанарые тэмдэглээ.

«Игориин полк тухай үгые» хэблэһэн ябадал хадаа ородой ниитын ухаан бодолдо угаа ехэ событи болоо. Тэрэ хадаа эртэ урдын литература, түүхэ, фольклор һонирхохо ябадалые ехэдхээ. Мүнөө үедэ «Үгэ» тухай 700 гаран зохёолнууд тоологдоно. 150 жэлэй турша дотор «Үгын» поэтическэ элементнүүд ородой поэзидэ ба литературада нүлөөлөө. «Үгэ» хадаа славянска хэлэнүүд дээрэ ба баруун европейскэ хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаа.

Сесси дээрэ филологическа наукануудай доктор Д. С. Лихачева «Игориин полк тухай үгын ниитын политическэ идеянүүд» гэһэн темээр элидхэл хэбэ.

* * *

ЛЕНИНГРАД, декабриин 9. (ТАСС). СССР-эй наукануудай Академиин литературын ба хэлэнэй отделениин, ородой литературын институдай научна сесси «Игориин полк тухай үгын» түрүүлэн хэблэгдэһэнһээ хойшо 150 жэлэй ойдо зорюулагдан боложо, мүнөөдэр дүүрэбэ.

Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдаһан выставкэ литературна музейн зал соо нээгдэбэ. 150 жэлэй урда тээ хэблэгдэһэн «Игориин полк тухай үгын» тон хомор экземпляр улаан хилэн дээрэ табяатай байна. 150 жэлэй турша дотор нэгэтэ бэшэ оршуулагдаһан ба хэблэгдэһэн энэ памятнигай олон тоото хэблэлнүүд выставкын витринэнүүд соо харагдана. «Үгэ» тухай А. С. Пушкинай, А. Н. Майковай, В. В. Капнистын, В. В. Стасовай гараараа бэшэһэн зүйлнүүд шэл доро табяатай байна.

СССР-эй ба арадай демократиин оронуудай арадуудай хэлэнүүд дээрэ «Үгэ» оршуулагдаад, выставкэ дээрэ табигдаа.

Казахстанай колхозуудай ехэ олзо

АЛМА-АТА, декабриин 8. (ТАСС). Казахстанай колхозууд жэлэй тоосоонуудые хэжэ эхилээ. Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй һүүлэй жэлынь республикын колхозуудта баярта дүнгүүдые асарба. Тарилгын талмай олон арбаад мянган гектараар үргэдхэгдөө, ниитын малай тоо толгой олошороо, хүдөө ажахын үйлэдбэриин культура ургажа байна. Тарилгын талмайнуудай 75 процентнь сортовой үрһэнүүдээр таригдаа. Колхозууд ороохото ба техническэ культуранууда үндэр ургаса абаба. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо гүрэндөө олон миллион пүүд таряа үлүүгээр тушааха арга олгобо.

Малай үүлтэрынь һайжаржа байна. Нарин нооһото хонидой тоо толгой республика дотор 1940 онойхитой сасуулхада гурба дахин шахуу, үүлтэртэ эбэртэ бодо малай ба моридой тоо толгой таба дахин олошороо.

Казахстанай колхозууд олон миллион түхэригэй олзо доход абажа байна. Алма-Атинска областиин «Луч Востока» хүдөө ажахын артелиин жэлэй доход 5 миллион үлүүтэй түхэриг болоо. Зүүн-Казахстанска областиин Кировскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоз миллионер болоо. Тус колхозой зарим бригаданууд гектарһаа 150—180 пүүд таряа хуряаба. Республикын олохон колхозууд малажалһаа миллионно олзо абана.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Өөртөө ба һурагшадта ехээр эрилтэ хэхэ

„ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые" шудалха кружогой пропагандист Б. Һамжиловой хөөрөөн

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха гол түхэлэй кружогые Хоринск тосхон дээрэ хоёрдохи жэлээ би хүтэлбэрилнэб. Мүнөө жэлдэ минии хүтэлбэрилдэг кружогто 10 хүнүүд һуралсана. Тэдэнэр хоёрдохи жэлэй программаар һурана. Занятиин октябриин 15-һаа «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» VIII бүлэгые үзэжэ эхилһэн байнабди. Занятиин таһалдаха ушар байгаагүй, тэрэмнай һуралсалай түсэбэй ёһоор үнгэргэгдэдэг. Мүнөө IX-дэхи бүлэгые дүүргэжэ байнабди.

Кружогтомнай гол түлэб аймагай эмхи зургаануудай бухгалтернууд, счетоводууд һурадаг. Мельпищекомбинадай бухгалтер нүхэр Мишарин, гүрэнэй банкын бухгалтер нүхэр Николаева, нүхэр Лыткин ба бусад иланхаяа һайнаар һурана.

Би мүнөө өөрынгөө хүдэлмэри тухай хэдэн үгэ хэлэхые хүсэнэб.

Би нэн түрүүн һурагшадта ехэ эрилтэ хэхэһээ гадна, харин өөртөө ехэ эрилтэ табидаг байнаб. Занятидаа ехэ нарииваар бэлэдхэнэб. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые һайнаар шудалдаг, уранзохёолой литература уншадаг, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэдэг ба тодорхой конспект бэшэдэг байнаб. Заняти үнгэргэжэ байхадаа, ном дэбтэр хэрэглэдэггүйб. Марксизм-ленинизмын классигуудай хэлэһэн үгые хэрэглэхэ болоо һаа, тэдэ үгэнүүдые конспект соогоо урид бэшэдэгби. Тэдэ конспектэйе хадаа намда туһаламжын материал боложо үгэдэг юм. Би конспектээ харангүй, сээжэдээ хөөрөөгөө хэлдэг байнаб. Заняти үнгэргэхэдөө конспектээ эхинһээнь һүүл хүрэтэр уншаад габабал шагнагшадта ехэ һонирхолгүй болодог ба тэдэнэй толгойдо бага юумэ үлэдэг юм. Зүбхэн лэ тодо һонор хөөрэлдөөн һурагшадай занятидаа һонирхолтойгоор хандажа, материалаа ойлгохо ябадалые хангадаг гээшэ.

Занятидаа анхаралтайгаар хандахые, журам һайнтай байхые, үзэһэн материалаа ходоодо дабтахые, гэртээ зохихо материалнуудые уншажа конспект зохёохые нэн түрүүн һурагшадһаа эридэг байнаб. Гэртээ ном үзэлгэһөө политическэ һуралсалай амжалтын дулдыдаха байһан тухай һурагшадта ойлгуулхын тон шухала. Манай һурагшад гэртээ номоо һайнаар үзэдэг. Һурагшад конспект зохёохо ябадалда онсо анхаралаа хандуулжа, конспект яажа зохёохо тухай тэдэниие һурагдаг байнаб. Конспект хадаа һурагшадые пропагандистын хинажа байха, программна материалаа үзэжэ гараһые харуулха гэһэн удхатайһаа гадна, мүн тэрэ хадаа һурагшадай материалаа һайнаар ойлгохо ябадалда туһалдаг. Уншаһан зүйлнүүдээ тобшоор бэшэжэ абахада, тэрэнэй һайнаар ойлгогдодог байһые һурагшад өөһэдөө мэдэрһэн дээрэһээ конспект һайнаар зохёодог болоо.

Элдэб событинүүдэй датанууд ба тоо баримтануудые олон һурагшадай мартадаг дээрэһээ тэрээндэ багабэшэ анхарал табигдадаг байна. Заняти үнгэргэхэдөө темын гол асуудалнуудта һурагшадай анхаралые хандуулдаг байнаб. XIV-дэхи партийна конференци тухай ба ВКП(б)-гэй XIV-дэхи съезд тухай материалнуудые үзэхэдөө, манай оронда социализм байгуулха асуудалда һурагшадай гол анхаралые хандуулһан байнаб.

Жаяг заршам ехэ удхашанартай. Тиимэһээ гэргэхи даалгабаринууда һайнаар дүүргэхые, занятидаа гээгдэнгүй ябахые һурагшадһаа эридэг заншалтайб. Занятиһаа гээгдэхэ ушарал гарабал, һурагшад хүдэлмэрилдэг организациһаа тэрэн тухай мэдээсэдэжэ, хэмжээ абтадаг. Бидэнэр журам муутай, партийна һуралсалда эдэбхи багатайгаар хандаха ябадалай гарахагүй эрхэ байдал тогтоонобди. Энэ хадаа һурагшадай жаяг заршамые дээшэлүүлнэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа программна материалаа манай кружогой амжалтатайгаар шудалха ябадалда туһална.

Сэмбын фабрикын нооһо ээрэдэг цехын комсомольско организаци инженер Ковалевой методые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа хандуулна. Зураг дээрэ: ВЛКСМ-эй цеховой комитедэй секретарь Лидия Помолева тус асуудалаар комитедэйнгээ заседанида мэдээсэжэ байна.

М. Минеевэй фото.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар табигданхай

Бурят-Монголой 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улан-Удын сэмбын фабрикын дэргэдэхи комсомольско организаци 1950 ондо сентябрь һарада болоһон ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой Обкомой 6-дахи пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Тус фабрикада 176 комсомолецууд ба хэдэн зуугаад союзнабэшэ залуушуул хүдэлмэрилдэг. Тэдэнэрэй дунда культурно-ниитын хүдэлмэриие комсомольско комитет һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Тэрэ комитет хадаа түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилдэг, организацинингаа шухала шухала асуудалнуудые заседани дээрээ ба хамтын суглаан дээрэ табижа, зүбшэн хэлсэдэг юм. Комсомольско организациин секретарь нүхэр Альцман, комитедэй гэшүүд нүхэд Теняева, Сомова гэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр комсомолецууд ба залуушуулаа эмхидхэжэ шададаг юм. Комсомольско организациин үүсхэлээр эндэ драматическа, хоровой, мотористнуудай, буудалгын, парашютистнуудай ба бусад хамталаа 7 кружогууд эмхидхэгдээд, саг үргэлжэ хүдэлмэрилнэ. Драматическа бо хоровой кружогуудай хүсөөр залуушуулай дунда зүжэг наадан харуулагдадаг ба концерт табигдажа, лекци, уншагдажа эхилээ. Драматическа ба хоровой кружогуудта хамталаа 55 комсомолецууд ба союзнабэшэ залуушуул хабаадана. Эдэ кружогуудые нүхэр Радионов ба Пухов гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм. Хоровой кружогой хүдэлмэридэ залуушуул—сэмбэшэд нүхэд Кузнецова, Фефелова, драматическа кружогой хүдэлмэридэ нүхэд Бражнова, Леминова ба бусад ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһад.

Мүн эндэ мотористнуудай ба парашютистнуудай кружогуудай хүдэлмэри муу бэшээр табигданхай. Парашютистнуудай кружогто һуралсаһан залуушуул—сэмбэшэд З. Павлова, Т. Поносова, Борисова гэгшэд шалгалтануудаа эрхим һайнаар барижа, парашютистнуудай нэрээзэргэ олоһон байна.

Эндэхи комсомольско организаци залуушуулай дунда культурно-ниитын хүдэлмэриие клубай ба библиотекын хүдэлмэринүүдтэй нигта холбоотойгоор ябуулдаг. Клубай хүдэлмэриин түсэб табилгада комсомольско организаци эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Залуушуулай амаралтын үдэр сэнгэлиг хүхюунээр үнгэргэгдэнэ. Клубтань субботэ бүхэндэ залуушуулай вечер боложо, тэндэ концерт болон һони һонин асуудалнуудаар лекци, элидхэл үнгэргэгдэдэг юм. Амаралтын үдэрнүүдтэ спортивна мүрысөөнүүд—санаар, конькигаар ябалга эмхидхэгдэнэ.

Залуушуулай дунда кино харалга мүн лэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Республиканска кинотеатрнуудай экрануудта гараһан бүхы шэнэ шэнэ кинокартинанууд эндэ харуулагдадаг. Һаяын үдэрнүүдтэ «Ошонууд», «Зоригтой хүнүүд» ба бусад кинокартинанууд фабрикын залуушуулда харуулагдаа. Цех бүхэндэ улаан булан байгуулагданхай. Тэндэ хүдэлмэриингөө забһарта залуушуул радиогой ба газетын һүүлэй һонинууд тухай политинформаци шагнадаг, шэнэ номууд болон журналнуудые уншадаг юм.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ хэдэн арбаад комсомолецууд-агитаторнууд һунгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Комсомолецууд-агитаторнууд М. Г. Карпушкина, А. С. Шишкина ба бусад жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Карпушкина хөөрэлдөө хэхынгээ урда тээ тэрээндээ хододоо һайнаар бэлэдхэжэ, ехэ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг юм.

Культурно-ниитын ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһанай ашаар фабрикын бүхы комсомолецууд ба залуушуул ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Жэшээлхэдэ, комсомолецууд-сэмбэшэд нүхэд Шишкина, Фефелова гэгшэд үдэр бүри нормоёо 150—160 процент хүрэтэр дүүргэнэд. Комсомолецууд-инструкторнууд Помолова, Романова, Сомова ба бусад, инженер Ковалевой методээр, хүдэлмэриингөө дүй дүршэлдэ фабрикын хүдэлмэришэдые саг үргэлжэ һургана. Тэрэнэй ашаар үйлэдбэриингөө нормые дүүргэдэггүй хүн мүнөө фабрикын комсомолецуудай ба залуушуулай дунда байхагүй.

Ц. Митыпов.

Загаһашадай үгэ ба хэрэгүүд

БАРГАЖАН. (Манай селькорһоо телефоноор абтаба). Усть-Баргажанай загаһа-консервын комбинадай коллектив загаһа үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Тэдэнэр энэ һара соо түсэбһөө гадуур 170 мянган банка консервэ үйлэдбэрилэн гаргажа, шэнэ жэлые угтахабди гэһэн уялга абаба.

Тэрэшэлэн загаһа барилгын бригаданууд нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, ажалай үндэр бүтээсын үльгэр жэшээ харуулжа байна. Декабриин түрүүшын 5 үдэртэ тэдэнэр түсэбһөө гадуур 1022 центнер эрхим шанартай загаһа Байгал далайһаа барижа, комбинадтаа тушаагаа. Мүнөө 2 жэлэй түсэб дүүргэһэн загаһа барилгын нүхэр Цивилёвой бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна. Тус коллектив жэлэй эсэс хүрэтэр үшөө 100 центнер загаһа гүрэндөө үгэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

* * *

Хойто-Байгалай аймагай загаһанай ажалтай колхозууд ба загаһанай комбинадай коллективэй гэшүүд дайнай һүүлэй сталинска табанжэлдэ загаһа бариха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ. Мүнөө тэдэнэр нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай урда тээ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, энэ жэлэй турша соо түсэбһөө гадуур 20 мянган пүүд эрхим шанартай загаһа барижа, гүрэндөө тушааба.

Энэ мүрысөөндэ нүхэр Григорий Яковлевич Шестаковой хүтэлбэрилдэг бригада аймаг доторoo түрүү һуури эзэлжэ ябана. Тус бригадын гэшүүн бүхэн 600 пүүд загаһа бариха уялгаяа Октябриин 33 жэлэй ойн һайндэртэ 215 процент дүүргэһэн байгаа.

Мүн Доодо-Ангарын загаһа-консервын комбинадэй коллективэйхид жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур гүрэндөө эрхим шанартай загаһа тушаажа байна.

Аймагай загаһашад һүүлэй хоёр һара соо 32 мянган пүүдһээ доошо бэшэ загаһа бариха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэрые эрхимээр угтахын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

И. Решетников.

* * *

Эхэ орондоо загаһанай продукци элбэгээр үгэжэ нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэрые угтаха зорилготойгоор республикын загаһашад ажаллажа байна. Загаһанай ажалтай олохон тооной колхозууд ба бригаданууд загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргээ.

Социалистическэ мүрысөөнэй ябасые шалгажа үзэхэдэ, Усть-Баргажанай Кировэй нэрэмжэтэ загаһанай ажалтай колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Кирпичев) түрүү һуури эзэлжэ ябана. Мүн Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһанай ажалтай колхозой нүхэр Трескинэй ба Байновагай хүтэлбэрилдэг бригаданууд 3000—3000 пүүд эрхим шанартай омуль гурбахан үдэрэй турша соо барижа, гүрэндөө тушааба.

И. Артюнин.

Хүдөө тосхондо городой туһаламжа

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үе соо Улан-Удэ городой партийна организацинууд һунгагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь хүдөөгэй партийна организацинуудта ехэ туһаламжа үзүүлжэ байна.

Лекци ба элидхэлнүүдые хэхын ба агитационно хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ туһалхын тула городой партийна эдэбхитэдэй дундаһаа бүлэг коммунистнууд ноябрь һарада республикын бүхы аймагуудта гаргагдаһан байгаа. Эдэнэр уласхоорондын байдал тухай, советскэ һунгуулиин системэ—дэлхэй дээрэ эгээл демократическа системэ, коммунизмын агууехэ барилганууд гэһэн ба бусад темэнүүдээр агитпунктнуудта, хүдөөгэй клубуудта, колхозуудта ба МТС-үүдтэ 200 үлүүтэй лекцинүүдые ба элидхэлнүүдые уншаа.

Физкультура ба спортын городской комитет, ВЛКСМ-эй горком Сталинска Конституциин Үдэртэ ба нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта зорюулагдаһан саньш эстафетэ декабриин эхеэр эмхидхээ. Эстафетэдэ городой 156 физкультурнигууд хабаадаа. Тэдэнэр колхозуудаар, МТС-үүдээр, түмэр замай станцинуудаар, малажалай фермэнүүдээр ябаһан байна. Эстафетэдэ хабаадагшад хадаа һунгуулиин литература, плакадууд ба уряануудые агитпунктнуудта ба колхозуудта абаашажа үгэһэн, лекци, хөөрэлдөөнүүд болон залуушуулай вечернүүдые үнгэргэһэн байха юм. Тэдээндэнь 3000 үлүүтэй һунгагшад хабаадаа. Тэдэнэр агитпунктнуудта харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэлгэдэнь туһалаа. Гадна тэдэнэр Мостовой разъездын, Иволгын аймагай Маяковскиин нэрэмжэтэ колхозой болон бусад зарим газарнуудай агитпунктнуудта ба һунгуулиин участогуудта һунгагшадай дунда ямаршье хүдэлмэриин ябуулагдадаггүй, тэдэнэй байрануудай һайнаар түхеэрэгдөөгүй, һунгагшадай списогүүдые шалгалтын пулаар эмхидхэгдээд байһые элирүүлээ. Агитаторнууд хадаа эдэ дутуунуудые зайлуулха хэрэгтэнь нютагай партийна организацинуудта туһалһан ба энээн тухай партиин аймагай комитедүүдтэ мэдээсэһэн байха юм. Һунгагшадай дунда хүдэлмэри ябуулхын тулада Железнодорожно районой дунда һургуулинуудай багшанарай ба дээдэ классуудай һурагшадай бригада Занграйн аймагта һаяар гарахань.

Һунгагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь хүдөө тосхонуудта туһалхадаа, городой партийна организацинууд нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта эдэбхитэйгээр бэлэдхэхэ ба тэрэниие амжалтатайгаар үнгэргэхэ, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой илаха хэрэгтэ туһалаа.

Н. Паршин.

Агитатор Балдан Чимитов

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой механизатор Балдан Чимитов агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри оролдосотойгоор, ойлгогдосотойгоор, һониноор ябуулна. Нүхэр Чимитовэй хүтэлбэреэр электростанци, паровой тээрмэ, механизированнэ кузница, радиостанци ба бусад баригдаа. Түмэршэ дархан мэргэжэлтэй туладаа, мүнөө хабарай тарилгада шухала зэр зэмсэгүүдые эрхим шанартайгаар заһабарилжа байна. Колхозой түмэршэ залуу дархашуулда дүй дүршэлөө заажа үгэнэ. Нүхэр Чимитов эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ оролдодог. Мүнөө ВКП(б)-гэй түүхэ шудалха кружогто һурана.

Һунгуулиин кампаниин эхилһэнһээ хойшо дааһан 10 айлдаа ябажа, һунгалтанууд тухай Дүримтэй танилсуулхаһаа гадна, мүн газетэ, журналнуудһаа һонинуудые уншажа үгэдэг. Нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудай түлөө мүнөө һунгагшадай дунда агитаци ябуулжа байна.

Ц. Дандаров.

АШАНГЫН СОМСОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

Хориин аймагай Ашангын сомоной хоёрдохи зарлалай Совет 1947 оной декабрьда һунгагдаһан байна.

Арад зон болбол олониитые толгойлон, коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие хододоо уряалан ябадаг 9 түрүү хүбүүд басагадаа Соведэйнгээ депутадуудта нэгэн һаналаар һунгаһан байгаа.

Сомоной ажалшад эдэниие депутадуудаар һунгахадаа гүрэнэй ехэнүүд хэрэгүүдые найдаһан байха юм.

Олониитэ колхознигууд өөһэдынгөө депутадуудые арадай үнэн сэхэ зарсанар мүн гэжэ харадаг. Депутат Лодой Балдановые абаад үзэе. Ажалшадай ажана тэниглэн байдалые саашадань һайжаруулха тухай һунгагшадай захяае тэрэ хододоо һанажа ябадаг.

Депутат Балданов өөрынгөө округ соо депутатска хүдэлмэреэ жэшээтэ һайнаар табинхай. Тэрэ болбол парти, правительствын шиидхэбэринүүдые саг үргэлжэ тайлбарилжа үгэхэ зуураа, һунгагшадай эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Лодой Балдановые депутадаар һунгаһан округой ажалшадай финансова түлбэринүүдээ дүүргэлгэдэ эдэбхи багатайгаар хандажа байһан тухай 1949 оной IV кварталай эхеэр налоговой агент Д. Цырендоржиев мэдээсээд, депутадые туһалхыень гуйһан байха юм. Тиихэдэнь, нүхэр Балданов өөрынгөө округой һунгагшадай суглаа хэжэ, тэндэ хүдөө ажахын налогой ба бусад татабаринуудай удхашанар тухай ойлгосотой һайн элидхэл хэһэн байгаа. Һунгагшадынь депутадайнгаа уряае халуунаар хүлеэн абажа, IV кварталай бүхы түлбэринүүдые болзорһоонь һара хахад урид дүүргэһэн байха юм.

Мүн депутат П. Байбородин һунгагшадай дунда ехэ хүндэтэй. Нүхэр Байбородинай үүсхэлээр ажалай инвалид, дайнда наһа бараһан сэрэгшын эхэнэр, 5 хүүгэдтэй А. Бурдуковская гэгшэдэ ехэ туһаламжа үзүүлэгдэһэн байха юм. Тэрэнэй гэр заһабарилагдаһан, колхозой харилсан туһалалсаха кассаһаа элеэ хоолой продукт үгтэһэн байгаа. Мүн нүхэр Байбородинай үүсхэлээр Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малшадай байдаг арбаад гэр заһабарилагдаһан, тэдэндэ дулаан хубсаһан үгтэһэн байна.

Сомоной Соведэй депутадууд һунгагшадай захяае бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Жэшээлхэдэ, сомон дотор һайнаар түхеэрэгдэһэн амбулатори нээгдээ, колхоз хоорондын радиоузел баригдажа, бүхы колхозуудынь радиотой болоо, колхозуудай центрнүүдые болбосон зохид болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Сомоной Соведэй хүдэлмэридэ депутадуудай толгойлдог хүдөө ажахын, финансово-бюджетнэ ба культурно-ажаһуудалай саг үргэлжын комиссинууд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Саг үргэлжын комиссинууд сомоной Соведэй ба олониитэ колхознигуудай хоорондохи харилсаа холбооё бэхижүүлнэ, эдэбхитэдтэй болохо, ажахын-политическэ ба культурно-ажаһуудалай зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэнь Соведтэ туһална. Сомоной Соведэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри эрхилхэ ажал-ябуулгадань эдэ комиссинууд түшэг тулгуури боложо үгэнэ. Саг үргэлжын комиссинуудай ажал-ябуулгые шэнжэлхэдэ, хүн зоной хэрэглэл ба эрилтые элирхэйлхэ, ажалшадай гомодол ба мэдүүлгэнүүдые түргэнөөр хаража үзэхэ ябадалдань тус комиссинууд сомоной Соведтэ бүхы хэмжээгээр туһалдаг ба социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ түрүү үүргэ дүүргэдэгынь элеэр харагдана. Ашангын сомоной Соведэй саг үргэлжын комиссинууд сессинүүдые ба тэдэнэй шиидхэбэринүүдэй проектнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа һайнаар табидаг. Тэдэнэр сессиин шиидхэбэринүүдэй, гүрэнэй засагай дээдэ органуудай тогтоолнуудай ба заабаринуудай дүүргэлтые хинаха ябадалдань Соведэй бодото туһалагшанар болоһон байна. Эдэ комиссинууд сомоной предприятинууд, эмхи зургаанууд ба колхозуудай ажал-ябуулгые саг үргэлжэ хинаха ябадалые бэелүүлжэ шадаа. Эдэнэр сомоной Соведэй депутадуудай өөһэдынгөө уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй туһа хүргэнэ.

Энээниие батадхахын тулада дээрэ дурсагдаһан комиссинуудай хүдэлмэриһөө зарим жэшээнүүдые харуулая. Томо коллективнэ ажахынуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэнь сомоной Соведтэ хүдөө ажахын комисси ехэ туһа хүргөө.

Энэ оной январьта колхознигуудай суглаан дээрэ сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат Баяновта Георгиевско һунгуулиин округой һунгагшад колхозно моридто эзэн бусаар хандаха ябадалда колхозой правлениин зүгһөө хэмжээ абтадаггүй байһан тухай мэдээсэһэн байха юм. Нүхэр Баянов гансахан энэ колхозһоо гадна, мүн сомоной бүхы колхозуудта мори унаада эзэн бусаар хандаха баримтануудые байра дээрэнь шалгажа, моридой харууһа һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалхын, шалгалтын дүнгүүдые сомоной Соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхын тулада энэ асуудалые хүдөө ажахын комиссида даалгаһан байгаа.

Тус комиссиин гэшүүд бүхы колхозуудта моридой харууһые шалгажа, колхозно мори унаада хайша хэрэгээр хандадаг олон баримтануудые элирүүлһэн байгаа. Эдэ муу баримтануудые һайса зүбшэн хэлсэхэ шухала байһан туладань хүдөө ажахын комисси энэ асуудалые сомсоведэй сесси дээрэ һайнаар бэлэдхэжэ табиһан байха юм. Энэ асуудалые сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ советскэ эдэбхитэн олоор хабаадуулагдаһан ба сессидэ байлсагшад үгэ хэлэлгэдэ бултадаа шахуу эдэбхитэйгээр хабаадаһан байха юм. Тиигэжэ, «Сомоной колхозуудта мори унаагай харууһа һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тодорхой шиидхэбэри абтаһан байгаа.

Үглөөдэрынь депутадууд ба комиссиин гэшүүд, советскэ бусад эдэбхитэд сессиин шиидхэбэриие колхознигуудта тайлбарилан хэлэжэ эхилһэн ба энэ шиидхэбэриие эрхимээр дүүргэхые уряалһан байна. Энэнь һайн үрэ харуулжа, колхозуудта мори унаадаа гамтайгаар хандадаг болгоһон байха юм.

Депутат Лодой Балдановай толгойлдог финансово-бюджетнэ комисси мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Сомоной Соведэй үнгэрһэн гурбан жэл соо мүнгэ элсүүлхэ түсэбые ба сомоной бюджедые 100 гаран процент дүүргэжэ байһан баримта энээниие элеэр гэршэлнэ.

Эдэ үндэр показательнуудые ямар аргаар туйладаг байгааб гэхэдэ, тус комисси хүдөө ажахын налогой ба бусад татабаринуудай оросые саг үргэлжэ шалгажа байдаг. Сомон дотор финансова түлбэринүүдэй дүүргэлтые элирхэйлһэнэй һүүлээр, хэрэгтэй сагтань сомсоведэй сесси дээрэ асуудал табидаг байна. Мүн сомон дотор мүнгэ элсүүлгын ябаса тухай финансова агентнуудай, заримдаа финансова түлбэри оруулгаар гээгдэжэ ябаһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй информацинуудые сонособ, финансова уялгануудаа яажа дүүргэхэ тухай тодо һонор зүбшэл заабари үгэдэг юм.

35 һарын турша соо финансово-бюджетнэ комисси хадаа мүнгэ зөөри элсүүлгээр ехэ хүдэлмэри хэжэ, сомоной Соведтэ сэгнэшэгүй туһаламжа үзүүлээ. Тиимэһээ сомоной Совет гүрэнэй урдахи финансова уялгануудые дүүргэхэ социалистическэ мүрысөөндэ хододоо илажа гарадаг байна.

Саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри нүлөө ехэтэй, юуб гэхэдэ сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Баянов эдэнэй хүдэлмэриие хододоо согсолжо ба залан ударидажа байдаг. Саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүдэй зүблөөнүүд дээрэ тэдэнэй хүдэлмэриин дутуунууд зүбшэн хэлсэгдэдэг ба дүй дүршэлөө халан абалсадаг байна. Саг үргэлжын комиссинууд Соведэйнгээ урда жэл соо хоёр удаа тоосоогоо хэдэг, хүдэлмэриингөө түсэбые сесси дээрэ алгасалгүй баталуулдаг.

Саг үргэлжын комиссинуудай үүсхэлээр Ашангын сомоной Совет ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха талаар олон шухала асуудалнуудые шиидхээ. Сомонойнгоо ажахы ба культурна байгуулалтада ехэнүүд амжалта туйлаха хэрэгтэнь эдэ комиссинуудай хүдэлмэри шухала нүхэсэл боложо үгөө.

Мүнөө нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ тус Совет тон ехэ эмхидхэлэй ба агитационно хүдэлмэри ябуулна. Ашангын сомоной ажалшад тэдэнэй этигэл найдабариие эрхимээр харюулһан нүхэр А. Баяновые аймагай ба сомоной Соведүүдэй депутадуудта кандидадаар, нүхэр Л. Балдановые сомсоведэй депутадта кандидадаар дахинаа дэбжүүлээ.

П. ВАНЧИКОВ.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ

Хүдөө ажахын машинануудые иигэжэ заһабарилнабди

(Түнхэнэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түмэршэ да хан Дашн Иринцеевтэй хөөрэлдөөн)

Манай колхозой машинна парк жэл бүри үргэдэнэ. 6 морин сеял-ка, 2 сортировко, морин молотил-ка, 40 морин плугууд ба хүдөө ажахын бусад олон машинанууд манайда бии. Колхознай мүн 2 автомашинатай. Эдэ бүхы машина-нууд манай кузницада заһабари-гдадаг юм.

Мүнөө бидэнэр хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэл эхилээд, хүдөө ажахын машинануудые, нэн түрүүн плугуудые заһабарилжа байнабди. Шадабари ехэтэй түмэршэ дархашуул мүнөө заһа-барилга хэжэ байна. Машинануу-дые заһабарилхадаа шанарайнь тухай бүхы анхаралаа хандуулнаб-ди. Плугууд хадаа газар элдүү-рилгын тон шухала, тон харюусал-гатай хүдэлмэри дүүргэдэг. Һай-наар заһабарилагдаһан плуг газа-рые һайн шанартайгаар, зүбөөр хахалдаг юм. Муугаар заһабари-лагдаһан плуг газар халирхайгаар хахалдаг, хүрьһыень гүйхэнөөр эрьюулдэг лэ гаршадаг байна. Иимэ элдүүрилгэ тарияанай ургасые дээшэлүүлхэгүй, харин доошолуулха байна. Шанар муу-гаар заһабарилагдаһан плугаар газар хахалхада мори унаа зобо-дог, түргэн эсэдэг, мүн трактор-ой плугай муугаар заһагдаһанһаа горючи дэмы галдагдадаг, ажалай бүтээсэ доошолдог. Тиимэһээ плу-гай заһабарилгада илангаяа ехэ анхарал табигдана.

Плуг заһабарилхадаа түбхын түрүүндэ лемегүүдтэнь анхаралаа табидагбди. Лемегүүд плугай тон шухала частинь болоно. Тиимэһээ тэрэниие эрхим шанартайгаар за-һабарилха шухала. Мохоо ба түрүүшынгээ формые алдаһан ле-мегтэй плуг жэгдэ бэшээр хахал-даг, бороздаһаа ходо гаршадаг юм. Лемегүүдэй мохоодоходо тэ-дэниие саг үргэлжэ хурсадхажа ябаха ёһотой. Хэрбээ эриинь ехээр элэһэн байгаа хада, тэрэниие даб-таха гү, али түмэр нэмэжэ дабтаха хэрэгтэй. Лемегүүдые нюур тала-һаань хурсадха ёһотой юм. Ара талаһаань хурсадаа һаа газарта оросо муутэй болодог Лемегүүдэй эри алха юумээр сохигдоһон са-раагүй ба эриһээ 25 миллиметр үр-гэн газарта шэрээгдэһэн байха ёһотой.

Плуг заһабарилхадаа отвалдань тусгаар анхарал хандуулха шуха-ла. Мүлигдөөгүй, жэбэршэһэн от-валда шорой няалдаад, плуг хүн-дэ боложо, газар муугаар хаха-лагдадаг юм. Газар хахалхада отвал хадаа шоройдо мүлигдэдэг гэжэ зарим түмэршэ дурхашуул һанадаг. Энэ тон буруу. Отвал жэгдэ ялагар болотороо һайтар мүлигдэһэн байха ёһотой.

Плугай полевой доскае һайнаар заһабарилха гэжэ бидэнэр оролдо-нобди. Хэрбээ тэрэнэй элэшэпэи гү, али буруугаар табигдаһан бай-гаа һаань, плуг муугаар хахалдаг, хахалһан газараа дутуу һэхэдэг байна. Тиимэһээ полевой доскагай элэжэ муудахадань, тэрээниие һэл-гэхэ гү, али заводойнь формо ба хэмжээнэй ёһоор заһабарилха шу-хала. Плугай сахаригуудые мүн һайнаар заһабарилха хэрэгтэй. Тэ-дэнэй голнуудые заһабарилжа, са-харигтайнь һайнаар тааруулжа һуулганабди. Иигэжэ плугуудай бүхы частьнуудые нарин нигтаар заһабарилдаг байнабди. Плуг бү-хэмнай түлхюуртэй, корпусуудай тоогоор лемегүүдэй запасуудтай юм.

Плугуудай ба хүдөө ажахын бу-сад машинануудай заһабарилгын шанарые шалгахын тула энэ хүдэл-мэри дүй дүршэл ехэтэй хүндэ —правлениин гэшүүндэ даалгагда-даг. Заһабарилагдаһан плугуудые ба хүдөө ажахын бусад машина-нуудые колхозой правлениин тү-рүүлэгшэ, агроном ба тарияанажа-лай бригадын бригадирһаа бүри-дэһэн тусхай комисси тушаажа абадаг байна. Комиссяар абтаһан плугууд ба машинануудые тарияан-ажалай бригадада тушаажа үгэ-дэгбди. Тиин машинын тоһоор то-һодогдоод, тэдэ хабар болотор ха-дагалагдадаг байна.

ЛЕНИНГРАД. Котляковой нэрэмжэтэ машина бүтээлгын завод дээрэ шэнэ насос бүтээн гаргаба. Тэрэ халаа ашаглалгын һайн шанарнуутай ба бүтээсэ ехэтэй байна. Зураг дээрэ: насос хабсаргагдажа байна.

(ТАСС-эй фотохронико).

Хүдэлмэришэдэй культурна эрилтэнүүд хангагданагүй

Курбын леспромхоз «Бурмонголлес» трестын томо предприятинуу-дай нэгэниинь мүн болоно. Тус леспромхозой центр—Тээгдэ тос-хондо хэдэн зуугаад кадрова хү-дэлмэришэд ба инженерно-техни-ческэ хүдэлмэрилэгшэд ажаһуудаг. Тэдэнэр ажалайнгаа һүүлээр улаан буланда ошожо һонин номуудые, газетэ, журналнуудые уншаха, клубгаа ерэжэ лекци, элидхэл шагнаха, сүлөөтэй сагаа сэнгэлиг хүхюугээр үнгэргэхэ гэжэ хүсэнэд. Теэд, тэдэнэрэй культурна эрил-тэнүүд мүнөө үелэ хангагданагүй.

Тус тосхондо хүдэлмэришэдэй клуб бии юм. Теэд, аймцентрһээ нүүдэл кинопередвижкын ерэхэдэ гү, али һайндэрэй болоходол нээг-дэдэг заншалтай Бэшэ үдэрнүүдтэ хододоо хаалтатай байдаг. Клуб-тай зэргэлээд леспромхозой кон-торо байдаг. Теэд, леспромхозой директорые политическэ талаар ор-логшо нүхэр Цырендоржиев ба парторганизациин секретарь нүхэр Григорьев гэгшэд клубайнгаа хү-дэлмэриие һайжаруулха тушаа ямаршье хэмжээ абадаггүй юм.

Энэ клуб баригдаһаар хэдэн жэл болобошье, аяар мүнөө хүрэ-тэр уран гоёор шэмэгдээгүй юм. «Клуб соомнай ороходо, хэдэн һандалинууд ба хооһон дүрбэн ханануудһаа бэшэ юушье хараха-гүйт» гэжэ тэндэхи хүдэлмэришэд хөөрэлдэдэг. Энэнь тон зүб. Тэн-дэ уншалгын зал. хүгжэмэй инст-рументнүүд, шатар даам ба бусад хэрэгсэлнүүд үгы. Эдэ зүйлнүүдые худалдажа абаха мүнгэн зөөри-гүйбди гэжэ нүхэд Цырендоржиев ба Григорьев гэгшэд хөөрэжэ һуу-даг. Теэд, энээндэнь хэн этигэхэб!

Тус леспромхозһоо 40—60 кило-метр газарта байһан Хандагайн леспромхозой «Нарин» гэжэ учас-тогай комсомолецууд ба залуу-шуул хүдэлмэришэдтээ хамта ун-шалгын байшангай гэр баряа. Тэ-рэнь уран гоёор шэмэгдэнхэй, бүхы культурна хэрэгсэлнүүдээр хангаг-данхай. Мүнөө тэндэнь ниитэ-по-литическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Курбынхидта иимэ арга боломжо гүйсэд бии. 60 га-ран гэшүүдтэй комсомольско ор-ганизацинь юушье хэжэ шада-хаар. Гэбэшье, залуушуулай дун-да комсомольско организацинуу-дай ябуулха культурно-ниитын хүдэлмэриин тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гэй IV пленумэй тогтоол тэн-дэ тон һулаар бэелүүлэгдэжэ бай-на.

Модо бэлэдхэлэй намар-үбэлэй сезон эхилһээр хоёр һараһаа үлүү-тэй болоо. Курбын леспромхоздо гансашье Хориин аймагһаа бэшэ, мүн республикымнай бусад аймагуудһаа колхознигууд-сезоннигууд хэдэн зуугаадаараа ерэһэн байна. Илангаяа тэдэнэй дунда культурна-ниитын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдаха ёһотой байгаа. Гэ-бэшье, сезоннигуудта тон багаар анхарал хандуулагдана Тэдэнэр барандаа леспромхозой центрһээ 10—20 километртэ байһан участо-гуудта хүдэлмэрилнэ. «Крутой лог» участогта залуу һунгагшад олон юм. Тэдэнэрэй зариманиинь һунгуулиин ямаршье округто, участогта байһанаа һая болотор мэдэхэгүй байгаа. Энэ хадаа аги-тационно-ниитын хүдэлмэриин тон һулаар ябуулагдадагые эли тодоор гэршэлнэ.

Модо бэлэдхэлшэд уранһайханай, политическэ. техническэ номуудые уншажа, эрдэм мэдэрэлээ дээшэ-лүүлхые хүсэнэд. Теэд, участо-гуудһаа байха леспромхозой центртэшье библиотекэ үгы юм. Тиимэһээнь Дархита гэжэ газар-та ажалладаг хүдэлмэришэд ажа-лайнгаа һүүлээр амархынгаа орон-до, 4—5 километртэ байһан Ха-суурта тосхоной библиотекэ ошо-хо баатай болодог. Холошье һаань хүдөөгэй библиотекэ ошожо, ном абана гээшэ. «Бидэнэр бүхэли се-зоной туршада нэгэшье ном ун-шанагүйбди. Үнинэй радио шаг-нанагүйбди. Газетэ, журналнуудые тон үсөөнөөр харанабди» гэжэ «Бу-тун», «Зүүн Аса» ба бусад газар-нуудта хүдэлмэрилдэг сезоннигууд хөөрэлдэнэ. Ой модоной промыш-ленностиин томошог предприяти болохо тус леспромхозой хэдэн жэлэй туршада ниитын библиоте-кэгүй байдагынь тон гайхалтай.

Модо бэлэдхэгшэдтэ зохистой материальна условинууд байгуу-лагдаха ёһотой байгаа. Теэд, тэ-дэнэр үргэн хэрэглэлэй эд бараа-гаар мууса хангагдана. Баруун Аса гэжэ участогай магазинда ехэнхидээ түүхэй хилээмэ худал-дагдана, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ заримдаа ехээр, удааруулжа түлэгдэнэ.

Дээрэ хэлэгдэһэн ба бусад шал-тагууд дээрэһээ Курбын леспром-хоз модо бэлэдхэлэй түсэбые хан-галтагүйгөөр дүүргэнэ.

Б. Дондоков,
«Б. М. Үнэнэй» тусхай кор-респондент.

Манай хоровой кружок

Манай хоровой кружок 1936 он-до эмхидхэгдэһэн юм. Үнгэрэгшэ арба гаран жэлэй туршада горь-тойхон амжалтанууд туйлагдаа. Хабаадагшадаймнай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Мүнөө коллектив-тэмнай 50 гаран хүнүүд тоологдо-но. Хүдэлмэришэд ба албахаагша-дай уранһайханай самодеятельнос-тиин Бүхэсоюзна харалга болотор тэдэнэй тоо 100 гаран хүн хүрэтэ-рөө ургаха юм.

Хоровой кружогто 5—6 жэлдэ хабаадалсажа, иргуу һайханаар ба шадабаритайгаар дуу дууладаг болоһон хүнүүд манайда олон. Хэлхээ-холбооной таһагай хүдэл-мэрилэгшэ Н. Пушкарева, токарь М. Сумцова, слесарь А. Поздаров-кин, контролер Е. Собейникова, бухгалтер К. Гончарова ба бусад заводойнгоо коллективэй дунда тон хүндэтэй болонхой.

Мүнөө манай кружогойхид Бү-хэсоюзна харалгада эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байна. Советскэ уран-зохёолшодой ба композиторнуудай дуунуудые олоор шудалнабди. Мүн эб найрамдал тухай олон дуунуу-дые бэлэдхэнхэйбди. Хорой ба уранһайханаар уншагшадай хабаа-далгатайгаар гүйсэдхэгдэхэ «Дай үүсхэгшэдтэ эсэргүүсэн, эб най-рамдалай түлөө» гэжэ композици, бүхэдэлхэйн демократическа залуу-шуулай гимн, студентнүүдэй марш, эб найрамдалай тухай дуун, Ста-лин тухай кантата ба бусад дуунууд репертуартамнай оруулаг-данхай. Тэдэнэр барандаа элдэб инструментнүүдһээ бүридэһэн ор-кестрын хүгжэм доро гүйсэдхэгдэ-хэ юм.

Бидэнэр өөһэдынгөө бэлэдхэлые энээгээр хизаарлаагүйбди. Мэргэ-жэлээ үдэрһөө үдэртэ улам дээшэ-дүүлэн, советскэ хүнүүдэй габьяата ажалые харуулһан шэнэ шэнэ дуу-нуудаар программаяа нэмээхэбди.

В. Хижняков,
ПВЗ-гэй культурын байшангай хормейстер.

Һунгалтануудай хүндэлэлдэ

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ дэл-гэрэн социалистическэ мүрысөөн-дэ Хонхолойн, Гашейн ба Суулгын МТС-үүдэй механизаторнууд эр-мэлзэлтэйгээр оролсоод, Түнхэнэй МТС-эй механизаторнуудай уряае дэмжэн хүдэлмэрилжэ байна. Эндэхи механизаторнууд машинно-тракторна паркынгаа түрүү дүрбэдэхи кварталай заһабарил-гын түсэбые һайн шанартайгаар, болзорһоонь урид, һунгалтануудай үдэр хүрэтэр гүйсэд дүүргэхэ уял-га абаһан байгаа.

Тэдэнэр бүхы тракторнууд ба машинануудайнгаа заһабарилгые Со-ветскэ Армиин үдэр—1951 оной февралиин 23 хүрэтэр сүм дүүр-гэхэ, заһабарилгын хүдэлмэриин сэнэ үнэ сэнгые 5 процентээр доошолуулжа, 25 мянганһаа доо-шо бэшэ түхэриг гүрэнэй мүнгэ арбилха гэжэ шиидэһэн байна. Тэрэшэлэн бүхы тракторнуудые электрын гэрэлээр, колёсно трак-торнуудые уранай карбюрацяар, плугуудые предплужнигуудаар хангаха, моторнуудай хүсые ба горючи хэрэглэхэ хэмжээень шал-гаха гэһэн байха юм.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй тү-рэтэйгөөр дүүргэхын тулада Му-харшэбэрэй механизаторнууд бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилнэ. Гашейн МТС-эй Семен Ревенскиин хүтэлбэрилдэг тракторна бригада 4-дэхи квартал соо 3 трактор за-һабарилха аад, хоёрыень һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүр-гэбэ. Хонхолойн МТС-эй түрүү хүдэлмэрилэгшэд халаанайнгаа даабаринуудые 120—130 процент дүүргэнэ. Слесарь С. Мальцев илангаяа һайн амжалта туйлана. Тракторнуудай поршневой группа-нуудые заһабарилга дээрэ хүдэл-мэрилхэ зуураа, тэрэ халаанайн-гаа даабарие 150—160 процент дүүргэдэг юм. Нүхэр Мальцев эр-хим ажалаараа коллективэйнгээ дунда тон ехэ хүндэтэй болоо. Тиимэһээ эндэхи хүдэлмэришэд тэрээниие Хонхолойн сельскэ Сове-дэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлбэ.

Энэ МТС-эй хүдэлмэришэд һун-галтын үдэрые ажалай шэнэ ам-жалтаар угтахын түлөө бүри эр-шэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна

Д. Цыренов.

Эрхим трактористын ажал

Нүхэр Гармаев Гашейн МТС-эй эрхим трактористнуудай нэгэн юм. Трактористаар хүдэлмэрилжэ эхилһэнһээ хойшо колхоздоо ни-гэд ехэ туһа хүргөө. Газар эл-дүүрилхэ түсэбөө жэл бүри ам-жалтатайгаар дүүргэдэг. Мүнөө жэлдэ газар элдүүрилхэ даалгаба-ряа 315 процент дүүргээ.

Нүхэр Гармаев ажалайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэхэһээ гад-на, кероснн, бензин ба тоһодохо материал хододоо ехээр арбилдаг. Тэрэнэй трактор эбдэрдэггүй, хо-додоо бүтэн ябадаг. Тракторайн-гаа бага һаатабашье, өөрөө дары заһаад, ажалаа үргэлжэлүүлдэг байна.

Мүнөө нүхэр Гармаев тракто-райнгаа заһабарилгые үни хада һайн шанартайгаар дүүргэнхэй. Эрхим ажалайнгаа түлөө нүхэр Гармаев нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэһэн ба Хүндэлэлэй грамота-нуудаар шагнагдаһан байна. МТС-эй залуу трактористнууд энэ хуушанай трактористһаа жэшээ абан хүдэлмэрилнэ.

А. Васильев.

Модошодто кино харуулгые һайжаруулха

«Бурмонголлес» трестын модо бэлэдхэлэй зарим пунктнуудта мо-до бэлэдхэлшэдтэ кино харуулга тон хангалтагүйгөөр табигданхай. Жэшээнь, Шулуутайн түмэр за-май, Хандагатайн леспромхозой профсоюзна комитедүүдэй түрүү-лэгшэнэр нүхэр Вшивков ба Кон-даков гэгшэд кино харуулха хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эр-хилнэ. Тус леспромхозуудта кино харуулгаар үнгэрһэн 9 һарын тү-сэб арайхан гэжэ 50—50 процент дүүргэгдэһэн байха юм.

Мүнөө модо бэлэдхэлдэ хэдэн мянган колхознигууд—сезоннигууд ерэнхэй. Тиимэһээ ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэг-шэдэй профсоюзна комитедүүд болбол модошодто кино харуулгые һайжаруулха ёһотой.

Д. Очиржапов.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

МАЯКОВСКИИН ЗОХЁОЛНУУД БУРЯТ-МОНГОЛ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

Манай советскэ үеын эрхим ба бэлиттэй поэт Владимир Вла-димирович Маяковскиин зохёол-нууд 1930-аад онһоо бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа эхил-һэн байна. Тэрээнһээ хойшо Мая-ковскиин 10 гаран зохёолнууд ор-шуулагдажа, үргэн олониитын дун-да нэбтэрэн оронхой.

Шэнэ, социалистическэ байгуу-лалтын түлөө советскэ арадай хүүехэ тэмсэлые эли тодоор ха-руулһан ба советскэ патриотизмын идеяе бэелүүлһэн социалистическэ бодото байдалай дайшалхы поэзи болоһон Владимир Владимирович Маяковскиин зохёолнуудые бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулга ха-да манай бурят-монголой совет-скэ литературын хүгжэлтэдэ угаа ехэ удхатай события мүн. Мүнөө Маяковскиин зохёолнуудые үндэ-һэн бурят-монгол хэлэн дээрээ һур-гуулинуудта ба колхозуудта, горо-дуудта ба манай республикын хо-либын хүдөө нютагуудта һонирхон уншадаг болонхой.

Владимир Маяковскиин зохёол-нуудые поэдүүд Цэдэн Галсанов, Чимит Цыдендамбаев гэгшэд бу-рят-монгол хэлэн дээрэ оршуулна. Маяковскиин поэтическэ мэргэжэл шадабариһаа өөһэдөө үнэтэ һур-гаал абана. Энэнь ехэ һайшаалтай байна.

Советскэ поэзиин сэгнэгдэшэгүй агуу хубинь болоһон В. В. Мая-ковскиин шүлэгүүд гүнзэгы патрио-тическа удхаараа бидэндэ тон дү-тэ түрэл ба үнэтэй байха юм.

В. Маяковский үдэр бүриин тон ехэ удхашанартай событинуудые гүйсэд ба дүүрэнээр харуулхые эрмэлзэдэг байгаа. Поэдэй үндэр мэдэрэлээр дүүрэн шүлэгүүд оло-ниитэдэ сэхэ хандаһан байдаг. Ушар иимэһээ шүлэгүүдэйнь стиль ораторска шэнжэ түхэлтэй юм.

Владимир Маяковскиин шүлэ-гүүдэй идейнэ баялиг удхатай аад, формоороо юрын бэшэ, мүрнүү-дээр богонихон байһан ябадал ха-даа манай поэдүүд-оршуулагша-дай урда харюусалгатай зорилго табиһан байна.

Бурят-Монголой поэдүүд Цэдэн Галсанов ба Чимит Цыдендамбаев гэгшэд энэ зорилгые амжалтатай-гаар бэелүүлээ.

«Советскэ паспорт тухай шүлэ-гүүд» гэһэн Маяковскиин зохёолые поэт Цэдэн Галсанов яһала һай-наар оршуулһан байна Тиин нэгэ хэлэнһээ нүгөө хэлэн дээрэ оршуул-хада текстын тон адли болохогүй байбашье һаань, нүхэр Галсанов болбол бүхы уранһайханайнь шэн-жэ маягые ба зураглан харуулһан аргануудынь зандань байлгажа, тус шүлэгэй гүнзэгы патриотичес-ка хүсые ба идейнэ баялиг удхые тодоор харуулжа шадаһан байна.

Доро дурсагдагша мүрнүүд ямар һайханаар дуулданаб:

Зулгаан хаяһайб
бюрократизмые
шоно шүдөөр.
Мандаадуудай
ямба һалаа хэзээнэй,
Үхэдэл шүдхэртээ
арилагты
юрдөө
Элдэбын сааһан.
Харин энээнээ...
Халхагар үмдэнэйнгөө
карманһаа, харагты,
Үнэтэй ашаанай
дубликат болгон
гаргаһымни
Уншагты,
атаархагты,
Би—
Советскэ Союзай
гражданинби.

Цэдэн Галсанов оршуулга хэхэ-дээ, Маяковскиин шүлэгүүдые хур-са ба удха түгэс болгодог калам-бурые, үгэнүүд соохи аялгануудые таарaлдуулан зохёоһон поэдэй баялиг рифмые хэбээрнь үлөөдэг байна. Гэхэтэй хамта:

И вдруг,
как будто
ожогом рот
Скривило господину, — гэһэн мүрнүүд иигэжэ оршуулагдаһан байна гэбэл:

Харин гэнтэ
ноён чиновнигой
Хасартань
халуун элюурээр
хайруулба.

Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, оршуулагша халаа удхыень то-дорхойгоор харуулха принципһээ хазагайрһан байна. Нүхэр Галса-нов «господин» гэхын орондо «чи-новник» гэжэ оршуулһан байха юм. Хэрбээ, тус оршуулгыень һөөргэнь ород болгохо болоо һаа «вдруг чиновнику обожгли щеку горячим утюгом» гэһэн удхатай болоно. Тус шүлэгэй аллитерациие зандань байлгахын тулада иигэжэ сүлөө-тэй оршуулга хээ аабза гэжэ һа-намаар. Жэшээлхэдэ:

Харин
хасартань
халуун
хайруулба.

Нүхэр Галсанов «Владимир Ильич Ленин» гэһэн Маяковскиин поэмэһээ отрывок оршуулаа. Гэ-бэшье, тус поэмые гүйсэд оршуу-лаагүй байһаниинь гэмшэлтэй байна.

Дурсагдагша поэмын оршуулга муубэшээр хэгдэнхэй. Тэрэнэй уд-хань гол түлэб зүбөөр харуулаг-данхай, ритмынь сахигданхай. Гэ-бэшье, сүлөөтэйгөөр оршуулха ябадал гараһан байна. Маяков-скиин шүлэг иимэ гэбэл:

Если бы
выставить в музее
Плачущего большевика
Весь день бы
В музее
торчали
ротозеи.

Энэнь иигэжэ тодорхой бэшээр оршуулагданхай:

Уйлажа байгаа
большевигые
музейдэ хэрбээ табяад
үзыш,
Бүхэли үдэртөө
хүйхэрнүүл
обоорхо һэн тиишэ.

Маяковскиин шүлэг соо «Если бы выставить в музее» гэжэ баг-саан хэлэгдэһэн байбашье һаань, «музейдэ хэрбээ табяад үзыш» гэ-жэ захирһаншуу болгон оршуул-һан байха юм.

Жэшээ болгон тус поэмэһээ үшөө мүрнүүдые харуулая:

Здесь
каждая башня
Ленина слышала
За ним
пошла бы
в огонь и дым.

Энэ шүлэг соо Ильичын бэетэй хуурсагые Павелецкэ вокзалһаа Москва соогуур үргэжэ гараһан ту-хай хэлэгдэнэ. Ехэшүүл ба үхибүүд агууехэ хохидолые шаналнa, ходо-ро шархатаһан юумэндэл улица-нууд ёололдоно, эндэ шулуун бү-хэн Лениниие мэдэдэг, башни бү-хэн Лениниие соносоһон байна...

Бурят-монгол хэлэн дээрэ иигэ-жэ уншанабди:

Эндэ
Ленинэй үгэ
бүгэдэ тодол,
Гал утаа
гаталан
гарахабди баран.

Маяковскиин шүлэг соо Лени-нэй һургаалые соносоһон ажалша хүнүүд башниин образтой жэшээ-лэгдэн харуулагдаһан байгаа. Тэ-дэнэр хадаа Улаан талмай дээрэ-һээ Владимир Ильич Ленинэй үгэ хэлэхые нэгэнтэ бэшэ соносоһон байха юм. Энэнь оршуулга дотор үгы болгогдошонхой.

Вождиингоо хойноһоо гал ба утаан руу орохоор арад ниитэ бэ-лэн гэһэн хоёрдохи мүрые бурят-монгол хэлэн дээрэ буруугаар ор-шуулһан дээрэһээнь ородоор иимэ болоно: «Мы все пойдем через огонь и дым».

«Владимир Ильич Ленин» гэжэ поэмые Цэдэн Галсанов оршуул-хадаа, һүүлшын мүртэ рифмовал-ха гэһэн һэдэлгэ гаргаһаниинь ха-рагдана. Жэшээлхэдэ: «үзыш», «тиишэ» ба «гаталан», «баран».

Владимир Владимирович Мая-ковский событинуудай һүр жабха-лангые ба агууехые харуулхыч тулада, «Шадал мэдүүлмэ шан-га хоолойгоор» гэжэ поэмэнь хуушанай классическа шүлэгэй хэмжүүртэ дүтэлһэн байна. Энэнь оршуулга хэхэдэ хүшэр байгаа ёһотой. Гэбэшье Чимит Цыдендам-баев уран һайханайнгаа талаар яһала һайн оршуулга хэһэн байна. Хуушанай классическа шүлэгэй хэмжүүрээр бэшэгдэһэн поэмын шэнэ революционно удхань бурят-монгол хэлэн дээрэ хүсэдөөр харуу-лагдаа. Теэд, поэмын 35-хи мүрһөө хойшо нүхэр Чимит Цыдендамбае-вай оршуулһаниинь гайхалтай. Поэмын барандаа оршуулагдаагүй дээрэһээнь, манай уншагшад бу-рят-монгол хэлэн дээрээ тус зо-хёолтой гүйсэд танилсажа шада-хагүй байна. Поэмын зарим мүр-нүүд илангаяа һайнаар оршуулаг-данхай.

Шүлэгни
ажалаараа
жэлнүүдэй зузаае дабахал,
Шэгнүүртэйгээр,
шэрүүнээр,
хараа байса
хүрэхэл батаар
Римэй богоолнуудаар
хэгдээшэ водопроводой
Энэ хүрэжэ
ерээшэдэ тон адляар.

Гадна, Маяковскиин «Хэн боло-хом ааб?» гэжэ үхибүүдэй шүлэ-гые Цэдэн Галсанов оршуулһан юм. Энэ шүлэгэй идейнэ баялиг удхань, мүн уранһайханайнь фор-мо тон зүбөөр гаргагдаһан байна. Гэбэшье, зарим газартань дутуу дунданууд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Сделали вот столько
Стульев и столиков!

Энэнь дүрбэн мүртэй болгогдон оршуулагданхай:

Эды олон стулнуудые,
Эды олон столнуудые
Иигэжэ бидэнэр хэбэбди,
Эрхим гэгшээр хүдэлбэбди.

Энэ мэтэ сүлөөтэй оршуулга хэ-һэн ябадал хадаа шүлэгүүдэй уран-һайханайнь удхашанарые багахан-шье доошолуулнагүй, ушар иимэ-һээ оршуулагшада ямаршье зэмэ хэхээр бэшэ байна.

Бурят-монгол хэлэн дээрэ Мая-ковскиин үшөөл үсөөн зохёолнууд оршуулагданхай. Тиимэһээнь Бу-рят-Монголой поэдүүд — оршуу-лагшад эхилһэн һайн һайхан ба хүндэтэй хүдэлмэреэ улам сааша-дань үргэлжэлүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Н. Шаракшинова

Ш. НИМБУЕВ

Октябриин туг доро*)

(ПОЭМЭ)

3. ҮНЭНҺӨӨ ТҮРЭҺЭН ҮГЭНҮҮД

Баруун хилэ худар,
Россин заха шадар
Хүдэлөөтэй, сэрэгтэй,
Хүлгөөтэй, үймөөтэй
Гэлсэхые Доржи дуулана.
Гулбаа ноён,
Холхой баян,
Хүбүүдээ албанда эльгээнгүй
Хүнүүды худалдан абаба,
Хүлһыень хүсэд үгэнгүй
Хүсөөрөө шахуу эльгээбэ
Гэлсэхые хүбүүн дуулаба.
Олые Доржи дуулабашье
Ушарынь огто олоногүй,
Уулзаһан хүнһөө асуубашье
Оншотой харюу абанагүй.
Үдэр һүнинүүд урдана,
Хоног һаранууд үнгэрнэ...
Һонин гээ һаа — тон һонин,
Худал гээ һаа — шал худал
Зэрэб үгэнүүд дуулдана,
Жэгтэйхэн түргөөр гүйлдэнэ.
Үнэншье, худалшье хань
ойлгогдоногүй
Зүбшье хань, буруушье хань
мэдэгдэнэгүй.
Үльгэр гэхэдэ
Үльгэрһөө ондоо,
Таабари гэхэдэ
Таабариһаа ондоо...
— Хэмжэшэгүй ехэ бэетэй,
Хэмнэшэгүй ехэ хүсэтэй,
Сэсэн хурдан ухаатай,
Сэлмэг арюун сэдьхэлтэй
Ажалша арадта
Жаргал үршөөдэг,
Дарлагша ангида
Хосорол асардаг
Шэдитэ баатар түрөө гэнэ,
Наашаа ерэжэ ябаа гэнэ,—
Гээд нэгэн хэлэнэ,
Һэмээхэн шэбэнэнэ.
— Алхаһан газартань
Алтань хэбтэдэг гэнэ, —
Гэшхэһэн газартань
Сэсэг ургадаг гэнэ, —
Гээд нэгэн хэлэнэ,
Тамхяа ехээр һороно.
— Гараа үргэхэдэнь
Газар хүдэлдэг гэнэ,
Үгэ хэлэхэдэнь
Үүлэн алтардаг гэнэ, —
Гээд нэгэн хэлэнэ,
Хэлээд өөрөө гайхана.
— Хэлэһэн үгэнь
Алтанһаа үнэтэй юм ха,
Үгэһэн захяань
Эрдэниһээ шухаг юм ха,—
Гээд нэгэн хэлэнэ,
Һууряа заһаад орхино.
—Баатарһаа айгаад эзэн хаан
Бархираад гүйшөө гэлсээ һэн,
Аймхай бэлтэгэр нюдээ
Анижархёод гүйшөө гэлсээ һэн—
Гээд нэгэн хэлэнэ,
Мэхэтэйгээр миһэрнэ...
Доржи ехэл баясана,
Дотороо бодол гүйлгэнэ.
Үдэр һүнинүүд урдана,
Хоног һаранууд үнгэрнэ.
Эжынь Доржиин гаранхай,
Эгэшэнэрынь ерэнхэй.
Баран ехээр гайхана,
Баруун тээшээ харана.
Гүйлгэн ерэбэ нэгэ хүн.
— Гүнзэнэй Тарба мүн ха юм!
— Бэшэл даа, бэшэ!
— Мүн даа, мүн!
— Бэшэ гэнэм, хари!
— Мүн гэнэби, хари!
Оодорно, соёрно мориниинь,
Ооглоно, хуугайлна эзэниинь.
Малгайгаа абаад, һэжэрнэ,
Морёо сохёод, түргэлнэ...
Моринһоо Тарба буумсаараа
Монсойсо наашаа гүйшэбэ,
Доржи хүбүүн танимсаараа
Урдаһаань угтан гүйшэбэ.
Тарба хүбүү хам шүүрээд
Таһа тэбэрин үргэнэ,
Хнидэ хэды эрьюулээд
Таалажархиһаар табина.
Эжыень ерээд тэбэринэ,
Үхидые абаад үргэнэ.
Халуутай аабы гэхэдэ
Тарба архи уудаггүй,
Галзуутай аабы гэхэдэ
Ямарш тиимэ тэмдэггүй.
Баяртайш гээшэнь тэнсэлгүй,
Хүхюутэйш гээшэнь аргагүй.
Баяртаа дуунинь шэжэрнэ,
Бахардуу түргэн хэлэнэ:
— Дэлхэй хэды наһатайб?
Хэлэгты!
Олон сая наһатай.
Ойлгогты!
Теэд,
Дэлхэйн дэлхэй болоһооршье,
Далайн далай болоһооршье
Дуулдаагүй юумэ дуулдаа,
Болоогүй юумэ болоо!
Хэмгүй ехэ
Зол хубитай байһанаа
Мэдэнэ гут?
Мэдэгты!
Хэмгүй ехэ
Жаргалтай болохоёо
Ойлгоно гут?
Ойлгогты!
— Юу нихэдээ хэлэнэбта,
Яажа байна гээшэбта?!
— Олоной хүсэн илаа гэнэ,
Улаан тугууд мандаа гэнэ,
Шэрээһээ хаан унаа гэнэ,
Шэнэ хуули тогтоо гэнэ.
Түрэ засагай жолоое
Ажалша хүнүүд баряа гэнэ,
Түрмын харанхы углууе
Һүүлгүй шонод эзэлээ гэнэ.
Ажалша хүнүүд
Энхэ жаргал
Эдлэхэнь гэнэ,
Дарлагша хүнүүд
Үхэл хосорол
Үзэхэнь гэнэ.
ЛЕНИН!
СТАЛИН!..
Эдэ арюун нэрэнүүды
Дахин, дахин дабтагты!
Эдэ хоёр баатарнууд,
Эжэл хани нүхэдүүд
Зоригтоной хүсэ
Зангидаа гэнэ.
Зоболонгой гэнжэ
Таһалаа гэнэ,
Россие нойрһоонь
Һэреэгээ гэнэ,
Улаан тугые
Мандуулаа гэнэ...
Доржиин эжы нюдэеэ
Шабхаад, сабшаад орхино,
Дуулаһан хоёр нэрэеэ
Дахин, дахин дабтана.
— Арюун шэнэ сэбэрхэн.
Аршам тухай утахан
Улаан тугта таарамаар бүд
Доржиин эжы, олохоор гүт?
Улаан дурдан пулаадаа
Ханзаһаа эхэ гаргаба:
—Урдань эжым амидыдаа
Үгөө һэн,—гэжэ хэлэбэ,—
Хадагалжа ябаһан минии зол,
Хайратай гурбан хүүгэдэйм зол.
Хадагты ута модондо, үргэгты,
Харагты, омогорхон баясагты!
Һалхин байн байн номгорно,
Һайхан наран яларна.
Холын ууланууд хүхэрнэ,
Һэмжэн үүлэнүүд мүнгэрнэ...
Байгша табанай туд дээрэ,
Барлаг Данзанай гэр дээрэ,
Багша Ленинэй,
Багша Сталинай улаан түг,
Ерэһэн илалтын
Ерэхэ жаргалай һүлдын туг
Далбалзана, долгитон,
Улаабхина, ошотон!

4. ҮЛЬГЭРЭЙ СААНАҺАА ҮНЭН

Зэрэб үгын саанаһаа
Зэбын эринүүд толорбо,
Үльгэр үгын саанаһаа
Үнэнэй гэрэл яларба.
Зүүнэй һүбэхэнөөр
Ниидхын үзүүр бултайба,
Үүлэнэй һиирэгээр
Наран шагаан энеэбэ.
Байгалай долгин дундуур
Алтан загаһан шарбаба.
Саянай орьел дээгүүр
Улаан туяа сасарба...

* * *

Доржи газаа эртэ
Номо годли дархална,
Доржиин эжы гэртэ
Хүхэ сайгаа һамарна.
Хүйтэн һалхин үлеэнэ,
Хүртэ саһа нэмээнэ.
Гэрэй утаан һалхинда
Газар хүрсэ сохюулна,
Сонхын мүльһэн хүйтэндэ
Бүри бүри зузаарна...
Нохой гэнтэ хусашаба,
Шаазгай тэндэ гэгэшэбэ.
Доржи сошоод хараба,
Номо годлёо бариба.
Соёрһон мориной табараан
Бороложын саанаһаа дуулдана.
Сошордоһон хүнэй хуугайлаан
Дүтэлэн, дүтэлэн ойртоно.
Юунэй—хээнэй болоһые
Юрдөө мэдэхын аргагүй,
Хэнэй, юунэй ябаһые
Хэлэхэ, таахын аргагүй!
Холхой баян гэн гэһээ
Хоолойнь абяан сууряатай.
Албай ноён гэн гэһээ
Арай бэшэ хэбэртэй.
Эдэ хоёр яабашье
Иимэ эртэ бодохогүй
Боосоллохоор хэниинше
Хүнжэл сооһоо гарахагүй!
Юун гээшэнь бологшо ааб,
Болохол юумэнь болуужан,
Хэн гээшэнь ерэгшэ ааб,
Ерэхэл хүниинь ерүүжэн!
Хуһан дээрэһээ шаазгай
Хобхо һүрэн ниидэшэбэ.
Хоройшо халтар нохой
Шугы тээшэ хниидэшэбэ.

* * *

Зоной диилэн
Илахын түлөө,
Золой тугай
Мандахын түлөө
Слон жэлэй
Тэмсэл дундуур,
Угаа ехэ
Түймэр дундуур
Ами наһаяа
Алдагшадта
Алдар соло!
Агуу илалта
Асарагшадта
Алдар соло!
Маркста,
Энгельстэ,
Мүнхэ алдар!
Ленинд э,
Сталинда
Мүнхэ алдар!

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*).

*). Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын 239-дэхи номерто

ООН-эй Генеральна Ассамблейн 5-дахи сесси

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 8. (ТАСС). Генеральна Ассамблей хадаа 2 асуудалые, нэгэдэхеэр, Хитадай агаарай хилэнүүдые американска агаарай хүсэнүүдэй дабалгада, Хитадай территорие эдэ хүсэнүүдэй бомбодолгодо эсэргүү, тэрэшэлэн Хитадай худалдаанай судные США-гэй сэрэгэй кораблиин буудаһан ба хуулибусаар нэгжэһэн ябадалда эсэргүү (энэ асуудал анхандаа политическэ тусхай комитедэй үзэмжэдэ үгтэһэн байгаа) Советскэ Союзай протест тухай асуудал; хоёрдохёор, Кореядэ Хитадай арадай республикын хэһэн интервенци гэдэг тухай асуудалые тус комитедэй үзэмжэдэ дамжуулан үгэхые шиидэбэ гэжэ политическэ комитедэй түрүүлэгшэ үсэгэлдэр үглөөнэй заседаниин эхиндэ хэлэбэ.

Англо-американска лагериин оронуудай түлөөлэгшэдтэй үгэ ниилэжэ, Франциин түлөөлэгшэ Шовель хадаа Хитадта эсэргүү американска агресси тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгые комитедэй зогсоохо ба «Кореядэ Хитадай арадай республикын арадай центральна правительствын хэһэн интервенци» гэһэн нэрэтэйгээр зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан хардалгые дары зүбшэн хэлсэжэ эхилхэ гэһэн һэшхэлгүй дурадхал оруулаа.

СССР-эй делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинский французска делегадай дурадхалые эридээр буруушааба. Хитадай арадай республикада эсэргүү хардалгые мүнөөнэй сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулха тухай шиидхэбэри абахадаа, Генеральна Ассамблей энэ хардалгын удха тухай ямаршье заабари үгөөгүй гэжэ Вышинский һануулба. Тон шухала ба яаралтай асуудал зүбшэн хэлсэлгые таһалдуулха гээшэ үзэгдөө дуулдаагүй хэрэг мүн ушарынь, шуһа адхаралгатай, хүнүүдые ба эд зөөрие усадхалгатай холбоотой США-гэй агресси тухай тус асуудал дотор хэлэгдэнэ.

Французска делегациин дурадхал буруушаахые ба Хитадта эсэргүү американска агресси тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ дары эхилхые бидэ дурадханабди гэжэ советскэ түлөөлэгшэ хэлэбэ. Энэ асуудал хадаа СССР-эй делегациин дурадхалаар зүбшэн хэлсэгдэжэ эхилэгдэһэн байна.

Австралиин түлөөлэгшэ французска дурадхалые дэмжэбэ.

США-гэй агрессидэ эсэргүү Хитадай арадай республикын гомодол тушаа дискуссие комитедэй дары үргэлжэлүүлхые польско делегаци эрид шангаар эринэ гэжэ Польшын делегат С. Вербловский мэдүүлбэ.

Чехословакиин түлөөлэгшэ Гайда ба Белорусска ССР-эй делегациин толгойлогшо К. В. Киселев французска делегациин дурадхалые буруушаагаа.

Англиин, Грециин, Чилиин, Бразилиин, Боливиин ба англо-американска лагериин бусад оронуудай түлөөлэгшэд французска делегациин дурадхалые дэмжэжэ үгэ хэлээ. Египедэй, Никарагуагай, Иракын, Иранай ба Сириин түлөөлэгшэд Франциин делегациин дурадхал дэмжэбэ.

Дискуссиин һүүлээр, Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинский үгэ хэлэжэ, сугларгашад тэрэнэй хэлэһэн үгые угаа ехэ анхаралтайгаар сонособо.

Үгынгөө эхиндэ, А. Я. Вышинский Чилиин, Бразилиин, Турциин ба бусад оронуудай түлөөлэгшэдэй үгые шүүмжэлээ. «Кореядэ Хитадай арадай республикын арадай центральна правительствын хэһэн интервенци» гэдэг тухай асуудалые ээлжээгүйгөөр зүбшэн хэлсэхэ тушаа французска делегациин дурадхалай тала баригшадай хэлэһэн үгын үндэһэгүй, зүришэлдөөтэй, хуулибуса байһаниие гүйсэдөөр харуулаа.

Асуудалай удхань юуб гэхэдэ, США-гэй үүдхэһэн дайн корейскэ хахад арал дээрэ 5 һара хахадай турша дотор үргэлжэлжэ байна гэжэ СССР-эй делегациин толгойлогшо хэлэбэ. Энэ асуудалай удхань юуб гэхэдэ, США-гэй хойноһоо һохор дүлиигээр дахадаг олонхидой, энэ бузар дайнай эмхидхэлшэд ба гол үүдхэлшэд мүн болохо зарим гүрэнүүдэй оролсодог латино-американска болон хойто-атлантическа союзуудай дэмжэлгээр, һаалтагүйгөөр ба хэһээлтэгүйгөөр США-гэй хэжэ байгаа энэ зэбсэгтэ интервенциие, энэ дээрмэдэлгын добтолгые *зогсоохо ябадал болоно* гэжэ А. Я. Вышинский хэлэбэ.

Советскэ Союзай делегаци хадаа Кореядэхи американска зэбсэгтэ интервенциие зогсоохо тухай дурадхалнуудые оруулһаар үни болоо гэжэ А. Я. Вышинский һануулба. Гэбэшье, тэдэ дурадхалнууд буруушаагдаһан байгаа, ушарынь, США агрессивнэ түсэбүүдээ бэелүүлжэ үргэлжэлхые эрмэлзэһэн ба дайе Хитадай территоридо абаашажа эхилһэн байна. США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүд Хитад гүрэнэй эрьенүүдые бүһэлһэн, Тайван аралые өөрынгөө сэрэгэй база болгон тус аралай территориальна уһануудые эзэмдэһэн, мүн Хитадай территоридо добтолжо эхилһэн байна. Һүүлэй 2—3 һара соо Хитадай территорие США-гэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй 91 дахин бомбодоһониие тэмдэглэһэн картые политическэ комитедтэ табиха зуураа, США-гэй түлөөлэгшэ Даллес хадаа дээрэ дурсагдаһан баримтануудые мэдэрхэ баатай болобо.

Хитадта эсэргүү США-гэй агресси тушаа Советскэ Союзай протестые түрүүшын ээлжээндэ зүбшэн хэлсэхэ шухала байһаниие А. Я. Вышинский харуулба. «Кореядэ Хитадай арадай республикын арадай центральна правительствын хэһэн интервенци» гэдэг тухай асуудал хадаа Аюулгүйн Соведтэ бүхы ноябрь һара соо хэлсэгдээ, тиин энэ болзорто тус асуудалай яаралтай байһаниинь харагдаагүй. Энэ үедэ нэгэ ушар байдал үзэгдэбэ. Энэнь Кореядэ американска зэбсэгтэ добтолон оролгын буруу һүрэлгэ болоно. энэ буруу һүрэлгые генерал Макартур бэлэдхэһэн ба «бэлиг ехэтэйгээр» бэелүүлһэн байна. Энэ «шэнэ юумэ» юу харуулнаб гэхэдэ, американска зонхилхы нюурнууд ба тэдээнһээ дулдыданги оронууд хадаа «ООН-эй сэрэгүүд» гэдэгые бута сохюулһан сэрэгэй авантюрист, хорото гени, гол гэмтэн генерал Макартурай нюурые абарха гэжэ яарана. Тиихэ зуураа, Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо хадаа «Нью-Йорк геральд трибюн» газетын 1950 оной декабриин 6-най түрүү бэшэг соо хэлэгдэһэн мэдүүлгэдэ тус комитедэй анхарал хандуулаа. Тэрэ бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Сэрэгэй асари ехэ алдуу хэһэн ябадалаа зүбтүүлхэ гэжэ тон ехээр оролдожо байгаа Макартурай штаб хадаа нэгэ миллион хүнтэй хитад сэрэгүүд Кореядэ гү, али Корея ошохо зэмдаа байна гэжэ мүнөө тоолоно. Гэбэшье, һүүлэй 3 неделиин байдалые хараадаа абаа һаа, тиимэ тоодо этигэхэ аргагүй байна. Штабай сэрэгэй шадабарида этигэхэнь баһал бэрхэтэй болоо. Юуб гэхэдэ, тус штабай алдуунуудынь баримтанууд болон тагнуулай мэдээнүүдые худхажа бусайдуулха ябадалаар үдэшэгдэнэ».

Зарим делегацинууд ямар нэгэн шууянта резолюцяар ниитын һанал хуурахые оролдоно гэжэ тэмдэглээд, А. Я. Вышинский иигэжэ мэдүүлбэ: энэ хадаа бузар зүйл гээшэ! Манай дурадхалые буруушааһан ямаршье шиидхэбэри абтаһан байгаа һаа, энэ бузар зүйлыень бүхы үнэн хүнүүд тодоор мэдэжэ абаха ба энээниие ямаршье бэхээр будан арилгажа шадахагүй.

Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайлуулхын тула, американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй агрессивнэ ябуулгануудые зогсоохо шухала гэжэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо хэлэбэ. СССР-эй делегациин резолюциин проект энээндэ шэглүүлэгдэнхэй. Хитадта эсэргүү американска агресси тухай асуудалые Аюулгүйн Соведтэ дамжуулан үгэхые резолюциин энэ проект хараална.

Ухаагааршье, һанал бодолооршье, үнэн зүб байдалааршье, үнэн тээшэ эрмэлзэлгээршье, эб найрамдал тээшэ эрмэлзэлгээршье, хани харилсаан тээшэ эрмэлзэлгээршье зүб байжа шадахагүй французска дурадхал абахые дурадхангүй байжа, ООН-ниие хүндэлыт гэжэ А. Я. Вышинский комитедэй гэшүүдые уряалба.

А. Я. Вышинскиин үгэ хэлэһэнэй һүүлээр заседани хаагдаа.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэлнүүд

Арадай арми ба хитадай һай дуратан болбол сухарижа байга американска болон урда-корейс сэрэгүүдые бүхы фронтоор мүрд жэ үргэлжэлөө гэжэ Корейс арадай-демократическа респуб кын Арадай армиин Главна к мандованиин декабриин 9-дэ б 10-да дамжуулһан мэдээсэлнүү соо хэлэгдэнэ.

Корейскэ Арадай армиин частьнууд дайсанай тылдэ ябуулгануудые хэ

ПЕКИН, декабриин 9. (ТАСС Хойто Кореяһээ Синьхуа агент вын корреспондентын дамжуул най ёһоор, дайсанай тылдэ байг Арадай армиин частьнууд ха фронт дээрэ ябуулгануудые хэ байгаа Арадай армиин частьну тай ба Хитадай һайндуратан отрядуудтай нарин харилсаат гаар ябажа, үргэн ехэ район дые, тэрэ тоодо олон городууд б лон тосхонуудые сүлөөлөө гэж Корейскэ арадай-демократичес республикын Арадай армиин Гла на командованиин декабриин 3- толилогдоһон мэдээсэл соо хэлэ дэнэ.

Арадай армиин частьнууд Ка вон провинциие бүхыдэнь шаху сүлөөлөө, тэрэ тоодо Ичхо (Исен), Пхенган (Хейко), Чхо вонь (Тецуген), Кымхва (Кинка Хваян (Вай-Йо), Хвачхо (Кссен), Янгу (Йоко), Капх (Кахей), Иньчже (Ринтей), Я Ян (Дзйойо) уезднүүдые, Тхон хонь (Цусен) ба Чхунчхонь (Сю сен) уезднүүдэй зарим хубиие, т рэшэлэн дүрбэн бусад уезднүүд сүлөөлөө гэжэ мэдээсэл соо заагдана.

Хванхэ провинцида Арадай а миин частьнууд 4 уезднүүд тэрэ тоодо Синьгэ (Синкей Кымчхонь (Кинсен) ба Су (Суйан) уезднүүдые сүлөөлбэ.

Урда Пхеньян провинцида Ар дай армиин частьнууд Янд (Иотоку) уезд ба бусад районуу дые сүлөөлбэ. Кенги провинци нэгэ уезд сүлөөлэгдөө.

Гэхэтэй хамта, Арадай арми частьнууд Синьге (Синкей Чхуньчхонь (Сюнсен), Пхенг (Хейко), Хваян (Вай-Йо), Кымх (Кинка), Янгу (Йоко), Иньч (Ринтей), Хвачхонь (Касен), Ка хен (Кахей) ба бусад городууд сүлөөлһэн байна.

Эдэ районуудые сүлөөлхэ үе Арадай армиин частьнууд дай най амиды хүсэндэ ехэ гэз хоролтонуудые ушаруулһан, м олон тоото трофейнүүдые абаһ байна.

Сүлөөлэгдэһэн районуудта К реяын нютагай соведүүд ба Аж лай партиин нютагай организа нууд ажал-ябуулгаяа һэргээб Эдэ районуудай хүн зон Арад армиие халуунаар амаршал дайсаниие усадхаха хэрэгтэ эдэ хитэйгээр туһална.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Политическэ комитедэй декабриин 7-ной заседани

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 8. (ТАСС). Хитадта эсэргүү американска агресси тухай асуудал хаража үзэлгые хойшолуулха ба «Кореядэ Хитадай арадай республикын хэһэн интервенци» гэдэг тухай асуудалые дары зүбшэн хэлсэжэ эхилхэ гэһэн Франциин делегациин дурадхалые политическэ комитедэй декабриин 7-ной үдэрэй заседаниин эхиндэ зүбшэн хэлсэбэ.

Французска дурадхал дэмжэһэн Титын бүлэгэй ба Урда-Африканска Союзай түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, энэ дурадхал голосованида табигдаба. Энэ дурадхалай түлөө 42 голос үгтөө, 5 делегаци (СССР, УССР, БССР, Польша ба Чехословаки) буруушаажа голосовалба, 4 делегаци (Инди, Индонези, Саудовско Арави, Бирма) һаналаа бариба.

Голосованиин һүүлээр үгэ хэлэһэн СССР-эй делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинский хуулибуса шиидхэбэридэ эсэргүү эрид протест мэдүүлһэн ба энээниие протоколдо тэмдэглэхые эриһэн байна. Французска дурадхалай түлөө голосовалһан олонхид хадаа бусад делегацинуудай элементарна эрхэнүүдые дураараа эбдэхээр бэлэн англо-американска группаар жолоодогдон ябана гэжэ голосовани харуулаа.

Тэрэнэй һүүлээр комитедэй түрүүлэгшэ Арбелаэс «Кореядэ Хитадай арадай республикын арадай центральна правительствын хэһэн интервенци» гэдэг тухай асуудал тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ гэжэ соносхобо.

Остин түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Кореядэхи событинууд тухай энээнэй урид американецуудай хэлэһэн зүйлые Остин гол түлэб дабтаа. Һайндуратан бэшэ, харин Хитадай арадай республикын сэрэгэй подразделенинүүд Кореядэхи американска сэрэгүүдтэ эсэргүү ябуулгануудые хэжэ байһан хэбэртэйгээр Остин баталан хэлэбэ. Һайндуратан хадаа иимэ эмхитэй ба дайшалхы шадабаритай единицэнүүд болохо ябуулгануудые хэжэ шадахагүй байгаа гэһэн хооһон мэдүүлгэһээ ба юрэнхы үгэнүүдһээ ондоо юушье хэлэжэ США-гэй түлөөлэгшэ шадахагүй байгаа.

Энэ асуудал тушаа США-гэй, Англиин, Франциин, Кубагай, Норвегиин ба Эквадорой делегацинуудай үмэнэһөө дурадхаһан резолюциин проект һайшаахыень Остин комитедые уряалба. «Хитадай арадай республикын арадай центральна правительствын зэбсэгтэ хүсэнүүд Кореядэхи ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ эсэргүү дайнай ябуулгануудые хэжэ байһан» хэбэртэйгээр тэмдэглэхэ гэжэ тус проект соонь дурадхагдана. Хойто Кореяын засагаархидта туһаламжа үзүүлхэ ябадалһаа бэеэ барихыень бүхы гүрэнүүдые ба засагаархидые уряалха гэжэ энэ проект соо тэрэшэлэн дурадхагдана.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Филиппинын түлөөлэгшэ Ромуло американска империализмые үмөөрэгшын үүргые бэе дээрээ даажа абаа.

Энэ асуудал тушаа үгэ хэлэхые бусад делегадуудай хүсөөгүй ушарһаа заседани хаагдаа.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6.84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—02148. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000